ԺԳ. ՏԱՐԻ 3730 (3) 3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1896 — 22 ՅՈՒԼԻՍ 1896 — 22 ՍԷՖԷՐ 1314 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه غلطه ده آره وولك غزته سي اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան ղրուշ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր սպառ.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց փոստային ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան յայտարարական մենաշնորհով յանձնուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՊԷՏՔ

Երկու տարի առաջ, «Մոռցուած անկիւններ» խորագրին տակ, այս էջերուն մէջ նկարագրեցինք Տօլապ-Տէրէի Թաղային նախակրթարանին ողորմելի շէնքը, փտտած գիրքը ու հոն խրճուած աղքատիկ տղաքներուն անխնամ վիճակը։ Ս. Ցարուխեան եկեղեցին օծման առթիւ, որ յաջորդեց Էսաեան նորակառոյց վարժարանին բացման, ճշմարիտ գոհունակութիւն մը պատճառելով Բերայի ազգայիններուն մասնաւորապէս, որոնց կրօնական ու կրթական պէտքերուն նկատ կուգային Ս. Երրորդութեան տաճարն ու անոր շրջափակին մէջ գտնուող ընդարձակ դպրոցը, նորէն ուշադրութիւն պիտի հրաւիրենք ո՛չ միայն Տօլապ-Տէրէի այլեւ Ֆէրիգիւղի ու Բանկալթիի նախակրթարաններուն վրայ։ Վերջին երկուքն իրենց կից ունին մէկմէկ եկեղեցի, փայտաշէն մատուռներ գրեթէ, տարիներու բեռան տակ կքած, խարխլած, ուր ամեն կիրակի և տօն օր խռնուող հաւատացեալներու բազմութիւնը հազիւ տեղ կը գտնէ, շատ անգամ ալ բացօթեայ կատարելով իր աղօթքը, պարտէզին մէջ կենալու հարկադրուած։ Հինը նորին քով մանաւանդ կոնենայ ու զգացունել կուտայ իր վիճակին գիտակցութիւնը. այսպէս նաեւ այդ երկու աղքատիկ եկեղեցիներուն համար, որոնք Ս. Ցարուխեան կոկիկ ու փայլուն շէնքին բաղդատմամբ՝ աւելի արգահատելի երեւոյթ մը ստացած են կարծես, ու կը սպասեն բարերար ձեռքերու որ վերաշինեն զիրենք։ Դպրոցները աւելի անմիջական կերպով պէտք ունին. ո՛չ իսկ նորոգութիւն մը եղած է անոնց վրայ տարիներէ հետէ։ Ամառն տօթակէզ օդերուն և ձմռան ձիւնին ու փուքին դաշտ տեսէք անգամ մը այդ յարկերը, Բերայի պէս բազմահայ ու հարուստ արուարձանի մը երեք թաղերու երկսեռ տղաքներուն դաստիարակութեանը յատկացուած, ու ինքզինքնիդ պիտի կարծէք գտնել Պոլսոյ հեռաւոր ու աղքատ մէկ գիւղի ծոցին մէջ։ Յունիսին՝ արեւը շնչասպառ թափանցելով առանց վարագոյրի պատուհաններէն ներս՝ կը խանձէ մանուկներն իրենց խարխլու ու աղտոտ գրասեղաններուն վրայ, ուր չեն կրնար աշխատիլ. և դեկտեմբերին՝ ստուարեյ հովը կը դողացունէ զանոնք այդ գրասեղաններուն վրայ, երբեմն ձիւնի փեղկերու հետ որոնք ներս կը թափանցեն փայտաշէն որմերուն ճեղքուածքներէն։ Եւ ասոնց կուտանք «դպրոց» անունը. աշակերտները որոնց թիւը քանի մը հարիւրի կը հասնի, աղքատի զաւակներ են ընդհանրապէս. պզտիկ մաս մը միայն կայ միջակ դասակարգի ծնողաց տէր, որ եթէ բան մը վճարելու կարողութիւն ունի՝ չի կրնար իր տղան մինչեւ Բերա ղրկել Ֆէրիգիւղի լեռնէն կամ Տօլապ-Տէրէի հովիտէն։ Ու ամէնքը մէկտեղ կը խառնուին հոն ընդերկար, խամրելով ֆիզիքապէս ու չի զարգանալով մտաւորապէս. ամբողջ սերունդ մը կուգայ կանցնի այսպէս քանի մը տարին մէկ անգամ այդ նախակրթարաններէն, որոնք կը մնան ուր որ էին ուսումնապէս, և օր օրի հիննալով, քայքայուելով նիւթապէս։

Բերայի եկեղեցին անտուկը ու կալուածներու հասոյթը, գիտենք ամենքս ալ, այն վիճակին մէջ չեն որ յուսալ տան թէ պատեհ առթիւ մը անոնց միջոցաւ կրնայ ձեռնարկուիլ այդ երեք դպրոցներէն գոնէ մէկուն վերաշինութեան, երբ անոնց մատակարարութեան յատկացուած ամսական գումարն իսկ դժուարաւ կը հայթայթուի։ Անհատական բարերարութենէ, կրթասէր ու վեհանձն ազգայիններէ կը սպասէ ուրեմն Ֆէրիգիւղը եւ Տօլապ-Տէրէն օժտուիլ մէկ մէկ պզտիկ բայց նոր դպրոցներով, լուսաւոր ու մաքուր, ողջապահիկ պայմաններու համաձայն կառուցուած, որ կենդանութիւն տայ այդ կողմերու աղքատիկ տղաքներուն, կազդուրէ անոնց մարմինն հետ միտքն ալ։ Մգլոտած, մութ ու խոնաւ խցիկներու մէջ խճողուած՝ ինչպէ՞ս կրնան անոնք ճաշակ զգալ ուսումէն։ Նիւթական այս փոխաստին շատով կը յաջորդէ ուսումնականը. դասաւանդութիւն, մեթոտ, ուսուցչական խումբ՝ ասոնք բոլորը կը բարւոքուին շէնքին հետ։ Այդ երկու նախակրթարաններուն ի նորոյ կառուցումը այնքան մեծ ծախքի չի կարօտիր որքան մեծ ու բարերար պիտի ըլլայ արդիւնքը ու տեւական։

Եթէ Բերայի հարուստ ազգայինները ուզէին անգամ մը այցելել այդ մոռցուած անկիւնները, անձամբ մտնել այն խեղճուկ յարկերուն տակ, տեսնել տղաքներուն տխուր երեւոյթը, այս բարեգործութեան գաղափարն ինքնին ծագում պիտի առնէր իրենց մտքին մէջ։ Գոնէ այդ տեսակ այցելութեան մը գրգիռ ըլլային այդ դպրոցներուն վրայ երբեմնակի գրուածները որոնք շատ տկար գաղափարը կուտան իրականին։ Արդիւնքին վրայ յուսալից ենք։

Տ.

ԱԼՔՈԼԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌԸ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Գիտնական բրոֆեսոր մը, Պ. Ալկավ, Թանի մէջ վերսաւ է չորս մը յօդուածներով պաշտպանել ալքոլի մենավաճառի հաստատման առաջարկը, որուն հետամուտ է տարիներէ հետէ։ Ցոյց տալու համար այդ դրութեան առաւելութիւնները, որ՝ իր դնով հաշուով տարին 800 միլիոն ֆր. հասոյթ պիտի բերէ Ֆրանսայի պետական գանձուն, հրապարակախօսութիւններ ալ կընէ ու տետրակներ կը հրատարակէ։ Եւ կարելի է ըսել թէ արդէն իսկ յաջող արդիւնք ձեռք բերած է, քանի որ Երեսփոխանական Ժողովը 82 ձայնի առաւելութեամբ քուէարկեց մենավաճառի սկզբունքը։ Պ. Ալկավ երկու նպատակակէտ ունի. մէկ կողմէ, փոխարինութիւն մը գտնել հողային և ուրիշ կարգ մը տուրքերու որոնց ջնջումը կուզէ. և միւս կողմէ՝ ալքոլի պատրաստութեան գործը տէրութեան վերապահելով, հրապարակէն վերցունել խարդախուած կամ թունաւոր ալքոլները որոնց զոհ կերթան այնքա՛ն դժբաղդներ։ Ուժ տալու համար իր ծրագրին, Պ. Ալկավ կը յիշեցունէ Ռուսիոյ օրինակը որ Զուիցերիայէն ետք ընդունեց այս մենավաճառը։ Սակայն աստիճանաբար գործադրեց զայն ուզելով նախ մասնակի փորձ մը ընել 1890ին, Ռուսիոյ ելմտական նախարարը արտօնուեցաւ ալքոլի մենավաճառ հաստատել արեւելեան Ռուսիոյ չորս նահանգներու մէջ։ Քանի մը ամիս ետք, այս դրութեան գերազանցութիւնը այնչափ լաւ ըմբռնուեցաւ որ Պետական Խորհուրդը արտօնեց անոր գործադրումը միւս նահանգներուն մէջ, իւրաքանչիւրին համար կանխաւ որոշուած թուականներու։ Այս կերպով, ալքոլի պատրաստութիւնն ու վաճառումը պետական մենաշնորհի վերածուած են Ռուսիոյ մէկ մասին մէջ որ ամբողջ Ֆրանսայէն ընդարձակ է։ Մինչեւ երեք-չորս տարի, Ցարին կառավարութիւնը իր քոնդրոլը պիտի տարածէ կայսրութեան ամեն կողմերու ալքոլի պատրաստութեան վրայ։

ԼՈՒՍԱՊԱՅԾԱՌՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԵԳԻՊՏՈՍ — ԲՆԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Յուլիսի այս հրատոչոր օրերուն մէջ երբ ամէն ոք հեղձուցիչ տաքութենէն կը գանգատի, սարսափելի չէ՞ մի թերեւս շատերուն՝ լսել կամ կարդալ — հապա գրել — Ափրիկէի մի ո՛ և է նկարագիր, զի այդ անունն կամ բառը անհանդուրժելի ջերմութեան մը գաղափարը կը զարթուցանէ ընդհանրապէս մարդուս մտքին մէջ։

Բայց կը փութանք ըսելու թէ արդարեւ մինչ մէկ կողմէն տարւոյս այս ամէնէն աւելի տաք օրերուն մէջ որ Ափրիկեան հասարակածային հրաբորբոք արեգակը իր կրակ ու բոց ճառագայթները ուղղակի կ'արձակէ Եգիպտոսի վրայ, միւս կողմէն ալ ահա ճիշդ այս յուլիս ամսուն մէջ է որ Նեղոսը, արեգական այդ մշտական ախոյեանը, կը սկսի իր սովորական պայքարը լուսոյ և ջերմութեան մոլորակին դէմ, պաշտպանելու համար եգիպտական հողն անոր կիզիչ յատկութիւններէն, զորս կը փոխարկէ ընդհակառակն իր հեղեղածաւալ ջուրին շնորհիւ կենդանարար և արգասաւոր արդիւնքներու։ Ո՛րքան գեղեցիկ ո՛րքան սիրալիր տեսարան արդարեւ քան Նեղոսի մակընթացութեան վսեմ և շքեղ տեսարանը ամառնային այս տապագին ջերմութեան ատեն մանաւանդ։ Աշխարհիս ամէն կողմ գետերու արտասովոր յորդումներ կամ ողողումներ բնական մեծադղորդ արկածներու կարգը կը դասուին և վնաս միայն կը պատճառեն, ինչպէս յաճախ կը պատահին Տիգրիսի շրջակաները, ի Չինաստան, Իտալիա ևն։ Իսկ Նեղոսի յորդումը իր տեսակին մէջ գրեթէ միակ բացառութիւնն է որ փոխանակ աղէտաբեր և վնասակար լինելու՝ արդիւնաւոր և բարելից հանգամանք մ'ունի։ Ոչ միայն զովութիւն կը պատճառէ իր բոլոր գրաւած գետիններուն վրայ ամառուան այս ջերմագոյն ամիսներուն մէջ, առանց որոյ շնչելն իսկ թերեւս կարելի չլինէր, այլ և իր մակընթացութեան շրջանը լրացնելով մեկնած ատենը կը սփռէ ի բնէ ամբեր և անպտուղ աւազուտ տափաստանին վրայ այն հրաշագործ բուսահողն որ բնութեան ստեղծագործիչ մէկ հիանալի զօրութիւնը կը ցուցանէ։ Յուլիսէ առաջ Եգիպտոս աչքդ կտրածին չափ անծայրածիր տափարակ մ'է. յուլիսին կը սկսի անհունածաւալ դաշտագետինը ծովի փոխուիլ աստիճանաբար, ծով մը որ աղի չէ, որ միայն չէ, որ սոսկում և երկիւղ չպատճառեր, մրրիկ և ալիք չունի, այլ անուշ ջուրի ահագին զանգուած մը որ հեզիկ ու հանդարտիկ Նեղոսի երկու եզերքները կը ծաւալի հետզհետէ բարձրանալով խաղաղիկ յառաջդիմութեամբ և հետզհետէ աւելի ընդարձակուելով ու աւելի տեղ գրաւելով հրակէզ ու արեւատոչոր անապատէն։ Եւ ինչ մեծ հանդարտութեամբ որ իր ծաւալումն սկսած էր, նոյն անշշուկ կատարութեամբ իր նահանջը կը գործադրէ Նեղոս սեպտեմբերին իբր եռամսեայ միջոցէ մը զկնի, ուրախութեան, առատութեան բերկրաբեր զգացումներով լեցնելէ յետոյ բնակչաց սրտերն, որք ապագայ ճոխ հունձքի և բուսաբերութեան անսպառ գրաւական ունին արդէն անոր յորդման շնորհիւ։ Բոլոր տեղերքի մէջ չկայ ժողովրդային տօն մը որ այնքան հնութիւն ունենայ և այնքան անընդհատ շարունակութիւն և միակերպ ու անսպառ ոգեւորութիւն պահած ըլլայ, որքան Նեղոսի տարեկան յորդման տօնը որ Եգիպտացւոց ամեն կարգին ալ միաժամանակ ուրախութեան և չափազանց հնապարծութեան անյագ և անձանձրոյթ հանդէսն է։ Չկայ հանդէս մը որ ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ միանգամայն մի և նոյն աստիճան թափանցած լինի։ Այս տօնին կամ հանդէսին մէջ տխրութեան միակ առիթ այն կը լինի, որ Նեղոսի յորդումն իր սովորական բարձրութեան աստիճանին հասած չլինի, ինչ որ բարեբաղդաբար շատ քիչ տարի կը պատահի։ Եւ ահա այն ատեն է որ կըսուի թէ Եգիպտոս այդ տարի առատ հունձք չիտար տալ, մինչ եթէ սովորական աստիճանը բարձրացած լինի, այլ ևս ո և է կասկած չմնար նոյն տարւոյ հունձքին առատութեան և լիութեանը, քանի որ անձրեւի քմահաճոյքէ կախում չունի։

Իսկ գիւղերը և բնակութիւնները ինչ կը լինին Նեղոսի ծովացման եռամսեայ շրջանին մէջ. — Մէյ մէկ կղզի դիրք կ'առնեն և բնակիչներն անոնց ջուրին հոսանքներուն մէջ լող տալով ամառուան տաքութիւնը կը բարեխառնեն. զբօսասէրներն ալ մակոյկներով պտոյտներ կընեն ընել մեղմիկ և մեղրագոյն ջուրերուն վրայ, ուր կը ծածանին հեզասահ նաւերով առանց խռովելու կամ յուզման երկիւղ ներշնչելու իրենց վրայ ճեմողներուն։

Բայց թէ ո՛րքան սքանչելի բան է Ափրիկեան ջերմութեան մէջ ջուրի այդքան առատութեան, կամ աւելի աղէկն ըսելով, ընծիրակայութեան բաղդն ունենալ, անոնք միայն կըզգան որ ունին զօրաւոր երեւակայութիւն՝ միտքի առջեւ բերելու համար թէ ինչ պիտի լինէր Եգիպտոս եթէ Նեղոսը չունենար։ Ո՛րքա՛ն իրաւունք ունեն Եգիպտացիք զայն պաշտելու։

Գալով Նեղոսի ջուրին խմուելու յատկութեանը, կրնամ վճռապէս ըսել թէ երկրագնտի ամենէն աւելի ախորժահամ, ամենէն աւելի խմուելու յարմար ջուրերուն հետ կը մրցի և ո՛չ մէկին երկրորդը կը համարուի, մանաւանդ որ արդի կատարելագործեալ մեքենայից միջոցաւ զտուելէ վերջն է որ կը գործածուի այժմ իբր ըմպելի։ Արուեստական սառն ալ միակերպ անպակաս է արդէն, որով սքանչելապէս կը զովացնէ ամենէն տաք ատենն իսկ։

ՍՄԲԱՏ

ՏԻՐԱՑՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԿՈՉԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԹ.

—Տէրտէ՛ր, աչքի լո՛յս, չէ մեր աւետարան կը կարդանք, մեր որ զրկողութիւն ընենք՝ մեր հոտն ի՞նչ կը դառնայ։ Մեզի ալ ժամկոչ կայ, ժամկոչ մնալ չէ, որ տունդ գայ դատի բանի, Աստուծոյ տան մեկն է, որ թէ ժամուն ափանց չընէ աղէկ, բայց քու տան պարտք չունի ծառայելու։ Հաբիսան ու միսն ալ ամօթ է խօսալ, ամէն օր քեզի, օր մ'ալ անոր, էտքան քրտինք թափեր է քըզի, տնաւե՛ր, ողո՛րդ, որ փոքի հաց ուտողին սիրտը կը քարանայ, ե՞տ է քու շնորհք ու գիտութիւնը։

—Ըսել է, դէտ կանոն դուն ես գրեր Խչէլ բերան, գնա՛, խելի կախուած չուներ քըզմէ, ինքն իր տգէտ հալով Տէր Ղուկասին խելք կը սորվեցնէ. ու աչքերն խոշորցնելով ժամկոչ Խչէլ վրայ՝ պօռաց.

«Տօ չար սատանայ, սեւերես, անօթի գէլ, կոփ՛ր, գնա՛ իմ ժամու գրանէն, հա քըզի կ'ըսիմ, գիր մ'էլ, գիր մ'էլ, ժամու վէրք վէրքէ փէլաս, գլուխդ կը ջախջախեմ, ինծի ժամկոչ շատ կայ, հազար մը ոտքս կը պագնեն ու կ'աղաչեն։ Գնա՛, չտեսնամ զերեսդ։»

Խեղճ Խչէն լաց, երերաց, օձի լեզու կարդաց, ճար չեղաւ, էտ քար սրտին խօսք չհասկցուցին։ Ժամկոչը զրկուած էր ժամէն։ Այն ատեն Տէր Գրիգորը ոտքի ելաւ, ու ըսաւ, «Ես՛ ելած էի քեզմէ մեղա՛յ առնելու, բայց հա՛յ, հա՛յ, հա՛յ, քու ձեռնէն՝ հինգ սահաթ հեռու կ'երթամ, Ս. Աղբերիկ կ'երթամ, ու քու մեղաց պէտք չէ ինծի, զառատապարտութիւն է քու հետ տեսնուիլ»։ Եւ Խչէն առնելով, մեկնեցան։

Տէր Գրիգորը խղճամիտ քահանայ մ'էր, ու բարի պաշտօնեայ եկեղեցոյ, զրկել, անիրաւել չէր գիտեր, աղքատներուն կը կարեկցէր, կը գթար, զի ինքն ալ աղքատ էր. աղքատ տնով, աղքատ սրտով։ Նա գըժուեր էր տեսնելով Տէր Ղուկասի անվայել և լրբենի ընթացքը։ Նա մինչեւ գնաց իրենց գիւղ անդադար կը մտածէր, ինքնովի կը վճռէր, Տէր ողորմեա՛, կըսէր, այսպէս տէրտէրութիւն էլ կըլնի՞։ Աստուծոյ սիրտն իրաւ որ լայն է, ինչպէս գետին չը պատռուեր, ու Տէր Ղուկասին չկլլեց։ Մաս, հաղորդութիւն տուող՛ հայեղանք էնէ՛, գաւազան խաղցնել, ի՞նչ էնիմ կախելներ, իբ՛ կրօնաւոր չկայ, կրօնաւորն կրօնաւոր եղնէր, գիշերուն ու փիլոն պլտ առնէր, ինչքան խեղճ կիպայ տնաւեր Խչէի վրայ, անասունի պէս, թմբրագերիք պէս, խելի ձէն չհանեց։» Տէր Գրիգորը սակայն խոստացեր էր Խչէին, գիղէ գեղ պըտ ընկնամ. ժամկոչութիւն մը քեզի պըտ առնեմ, որ Տէր Ղուկաս տեսնայ ու պատռի։ Եւ խօսքն կատարեց։

Մէկ շաբաթ հազիւ անցած էր, Մ. գեղի գեղապետի միակն լծուել սայլով Խչէի դուռը կայնեցաւ, ու զինքն իւր տնով, զաւակներով փոխադրեց իւրենց գիւղ, ուր՝ ժամին ժամկոչ եղաւ։

Տէր Ղուկաս ի՞նչ կ'ընէր։

Խչէն փախցնելէ յետոյ, նա աճուրդի դրած էր ժամկոչութիւնը. եթէ ի՞նչպէս Մեկիի տեղ՝ ուխտ տասն աղքատներու՝ մեկիկ, մեկիկ, խօսք տուած և խաբած էր ժամկոչ կարգելու, պայմանաւ որ իր պատուէրները բոլորն ալ կատարելու յանձնառու լինին։ Առանձին, առանձին խօսելով անոնց հետ, նա կը ջանար ընկնել իմանալ անոնց տրամադրութիւնները, սրանց խորը թափանցել, հասկնալ — որտո՞նց կը խոստանան, թէ առ հարկի կը կեղծեն։ «Դիր մը խոստայ, էլ չեմ խաբուի. Էնպէս խեղճ անասուն մը պըտ գըտնամ, փորով ջուր դայղէ աղքատ մը, որ՝ ինչ ըսեմ, կատարէ, մեկ խօսքով, եթէ հրամանք ընեմ, երթայ գինք գեղին մէջ թափէ։ Տեսնանք ժամկոչութեան եղեւնիկն ո՞ւր վրայ պըտ նստի։»

Երկու շաբաթ բոլոր տէրտէրի ընտրութիւններն ու քննումը։ Ամէն մէկ ժամկոչցուի համար նա կը դիմէր երեցկնոջ կարծիքին ու կամքին,— հա՛, անուանել ժամուն է. բայց անկինով երեցկնոջ ու մէր տանն է ժամկոչը, կ'ըսէր ինքնիրեն. ու վերջապէս իրիկուն մը, տէրտէրն ու երեցկինը համաձայնեցան։

—Նորընծա՛յ, այսպէս սովոր էին երեցկանայք կանչել իրենց տէրտէրները, թէ իմ անգէտ խելաց անկայ էնիս, ամենու մէջ, մեր բանին կ'եղայ Մքօյի Մանկէն(*), չինքի՝ վար ու փաստով չունի, դատ ու քրտինք չի կայ ձեռնէն. անլեզու հէչ անէ մ'է, քարէն գլորցնես կ'երթայ, հացի տեղ թեթրին տաս, չէ չըսեր. էլ ի՞նչ կուզեն։ Անոր բանցնելն հասա ինձի, երբ որ քու ըսածին պէս, ամէն օր սան պէս չկայնաւ դուռ, մեր գլէն գործերն չհոգաց, ինչ կըսեն ըսէ ինծի, ինք մինակ չէ՛, կնիկն Մանուշն ալ պըտ գայ, գթան հարն է, կովերն կթէ և այլն։

Առաջուց որոշած լինելով՝ համոզուեցաւ, ու առաւօտ, բարեխօսուն հետ Մանկէն ու կինն Մանուշ Տ. Ղուկասի տունը կանչուեցան։

Տէրտէր նոր էր դարձեր ժամէն, ժամու փայտէ բանլիքն ալ ձեռքը։ Եկաւ, սըրահի դուռն, իր սովորական տեղն նըստաւ. Մանկէն և կինն ալ, խորին պատկառանքով Ն. Արժանապատուութեան ձեռն առնելէ վերջ, ետ ետ գացին և ոտքի վրայ ձեռքերնին կապած կեցան։ Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Տէրտէրը իր ճիպոտն թոփվելէ յետոյ՝ ծանօթ քաշկն հանեց, երկայն փայտով չիպուխն իջեցուց, ու ձեռքով ըրըռած թիւթիւնն անոր մէջ լեցնելով՝ թեփբերեի խօշոր կրակ մ'ալ զոր Մանկէ կինն հասուցած էր, վրայ դնելով՝ սկսեց քաշել։ Երկու աղքատներ դեռ ոտքի վրայ էին։ Չիպուխ մը տարուէ յետոյ, երեք չորս անգամ հազաց, աչքի տակով իր մարդերը դիտեց և ապա մըմըռաց։

—Հա՛յ ազայ, Մանկէ՛, գինա՞ս յորի կանչեր եմ ձիզի։

—Օրհնեա՛ տէր, ոտքդ եմ պագի, ըսաւ Մանկէն մինչեւ կէս կքելով, հրամանք քուն է, հապա՛ ես ի՞նչ գինամ, կանչեցիր եկանք։

—Մըր երէցկինն էսօր տասն օր է, որ բանիր է գի՛մ փողպատ, գիշեր ցերեկ խնդիրք կէնէ ինձմէ ձեզի ապոյ, որ ժամկոչ էնիմ. ինչ և է, քու բաղդ բանուկ էր, հազար մ'աղաչով կէր, ձեզի արժան տեսայ, գացէք աղօթք երեք սէպայլին, թէ չէ, ձըր տէգ, դէն լուս չըր տեսնար։ Բայց նայիմ, դու ի՞նչ հասնեայ պըտ խօսս քու տէրտորին, և երեցկնոջ։

ԳԵՂԱՄ

(*) Մքօ և Մանկէ մի և նոյն անձի անուն են, միայն Խաչօն ընտանեքար՝ նորան Մքօ կը կանչէր. խեկականը Մանկէ էր։

=)(128)(=

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

ՃԷՔ

Ահա թէ ինչո՛ւ կանխաւ չէր իմացուցած անոր, ինչո՛ւ յամրաբար կը քալէր նրբանցքին մէջ որուն բոլոր ճեղքուածներէն թշուառութիւն կը կաթէր, և որոնց բազմաթիւ դռները իրենց բանալիներով կարծես կըսէին. «Հոս գողնալու բան չի կայ... Ուզողը թող մտնայ։»

Ներս մտաւ աշխուժով, առանց զարնելու, «ես եմ» ըսելով խորհրդաւոր կերպով։

Անողորմ պատրանք, պատրանք յաւիտենական որ այդ մարդուն վեհաճեմ քայլերուն կապուած էր։ Շարլօթին տեղ Ճէքը գտաւ իր դէմը կեցած, Ճէք որ իր վարպետներուն մէկ հանդէսին պատճառաւ այդ օր տունը մնացած էր և որ մեծ աշխուժով իր գիրքերը կը թղթատէր, մինչ Իտա, անկողնոցին մէջ իր անկողնին վրայ փռուած՝ ամեն օրուան պէս իր անգործութեան ձանձրոյթը կը կարճեցնէր ցորեկաքունով մը։ Իրարու դիմաց գտնուելով այդ երկու մարդեր իրարու նայեցան ապշութեամբ։ Այս անգամ բանաստեղծին չէր գերազանցութիւնը։ Նախ իր տունը չէր. յետոյ ինչպէ՛ս ստորին մէկու մը պէս վարուիլ այդ մեծ մանչուն հետ, խելացի ու խրոխտ երեւոյթով, ուր մօրը գեղեցկութենէն բան մը կերեւնար՝ աւելի յուսահատեցնելու համար սիրահարը։

—Հոս ի՞նչ գործ ունիք, հարցուց Ճէք գրան բացուածքէն զոր կը խափանէր։

Միւսը կարմրեցաւ, շիկնեցաւ, թոթովեց.

—Կը կարծէի... մայրդ հոս է ըսած էին ինծի։

—Արդարեւ հոս է. բայց ես իր հետն եմ, ու չպիտի տեսնէք զինքը։

Այս խօսքերը շուտ շուտ ըսուեցան, ցած ձայնով, ատելութեան միեւնոյն շըշունչով։ Ետքը Ճէք, իր մօրը հոմանիին վրայ յառաջանալով ուժգնութեամբ մը որ տակաւին զգալի էր քան իրական, ստիպեց զայն որ ետ երթայ, և նրբանցքին մէջ գտնուեցան։ Ափիբերան, պապանձած, տ'Արժանթոն փորձեց պաշտպանութիւնը վերստանալ կեցուածքով մը, ու միանգամայն վեհ ու խանդաղատալից կերպարանք մը առնելով.

—Ճէք, ըսաւ, երկար ատեն թիւրիմացութիւն մը կեցաւ մեր միջեւ։ Բայց հիմակ որ մարդ եղաք և լուրջ, կեանքի իրերուն գիտակ, անհնարին է որ այս թիւրիմացութիւն շարունակուի։ Ձեռքս ձեզ կը կարկառեմ, սիրելի տղայ, ուղղամիտ ձեռք մը որ երբեք չէ սատած իր սեղմումին մէջ։

Ճէք ուսերը թօթվեց.

—Մեր մէջ ինչի՞ կը ծառայէ այս հատակերգութիւնը, պարոն։ Դուք կատէք զիս, ես կը քամահեմ ձեզ...

—Եւ երբէ՞ն ի վեր այսքան թշնամի ենք իրարու, Ճէք։

—Կարծեմ զիրար ճանչնալնէս ի վեր, պարոն։ Յիշողութեանս մէջ որչափ հեռուն պըպտիմ, սրտիս մէջ ատելութիւն կը զգամ ձեզի դէմ։ Նախ, ի՞նչ կրնայինք ըլլալ մեկզմէկու, եթէ ոչ երկու թշնամիներ։ Ուրիշ ի՞նչ անուն կրնայի տալ ձեզ։ Ինծի համար ի՞նչ էք դուք։ Ի՞նչ պէտք ունէի ձեզ ճանչնալու։ Եւ եթէ երբեմն կեանքիս մէջ առանց զայրոյթի մտածեցի ձեր վրայ, կը հաւատա՞ք որ երբեք առանց շիկնելու մըտածած ըլլամ։

—Իրաւ է, Ճէք, կընդունիմ որ մեր փոխադարձ կացութիւնը կեղծ էր, շատ կեղծ։ Բայց չէք կրնար զիս պատասխանատու բռնել գիպուածի մը, չարաբախտութեան մը... Վերջապէս, սիրելի բարեկամս, կեանքը վէպ մը չէ... պէտք չէ անկից պահանջել...

Բայց Ճէք կեցուց զայն այդ մանուածապատ նկատողութիւններուն մէջ որոնցմէ երբեք զերծ չէր մնար։

—Իրաւունք ունիք, պարոն, կեանքը վէպ մը չէ. ընդհակառակը շատ լուրջ և դրական է։ Ապացոյցը սա է թէ իմ բոլոր վշտերնիս հաշուուած են, և թէ արգիլուած է ինծի ժամանակս կորսնցունել սին վիճաբանութիւններով... Ամբողջ տասը տարի մայրս ձերը եղաւ, ձեր աղախինը, ձեր իրը։ Թէ որչափ տառապեցաւ այս տասը տարիներուն մէջ, իմ տղու հըպարտութիւնս երբեք չյայտնեց ձեզ, բայց անցնինք։ Հիմակ մայրս իմս է։ Ես առի զայն, և ամեն հնարաւոր միջոցներով պիտի կրնամ վար դնել զայն։ Երբեք ձեզի չըպիտի վերադարձունեմ... Արդէն ի՞նչ ընելու համար... Ի՞նչ կուզէք իրմէ... Գորշ մազեր, խորշոմներ ունի։ Ա՛յնքան լացուցիք զինքը... Գեղեցիկ կին մը, տարփուհի մը չէ որ կարենայ գոհացունել ձեր սնամտութիւնը։ Մայր մըն է, մայրիկ է, ինծի թողէք զայն։

Ճիշդ իրարու երես կը նայէին սգատըխուր և մերկ վերնոցաւթակին վրայ ուր մերթ կը բարձրանային տղաքներու կանչուըռտուքներ, արձագանգներ ուրիշ վէճերու որոնք յաճախադէպ են գործաւորական մեծ փեթակին մէջ։ Ասիկա էն յարմար շրջանակն էր այդ սոսկացուցիչ և սրտամորմոք տեսարանին որ իր ամեն մէկ բառին մէջ ամօթներ կը քրքրէր։

—Զարմանալի կերպով կը սխալիք իմ զիմումիս նպատակին վրայ, ըսաւ բանաստեղծը, սաստիկ տժգոյն՝ հակառակ իր մեծ պաղարիւնութեանը... Գիտեմ որ Շարլօթ շատ արժանաւայել է, ձեր ապրուստի միջոցներն յոյժ համեստ են... Հին բարեկամի պէս կուգայի... տեսնելու թէ բան մը չէ՞ր պակսեր, թէ պէտք չունէի՞ք ինծի։

—Մենք մէկուն պէտք չունինք. իմ աշխատութիւնս լիովին կը բաւէ մեր երկուքին։

—Շատ հպարտացեր էք, սիրելի Ճէքս... Առեննոք այսքան հպարտ չէիք։

—Իրաւ է, պարոն։ Ուստի ձեր ներկայութիւնը որուն առենոք կը տոկայի՝ զզուելի է ինձ այսօր. և կիմացնեմ ձեզ թէ աւելի երկար չեմ կրնար անոր նախատինքը կրել։

Ճէքի կերպարանքը այնքան կտրուկ, այնքան գրգռիչ էր, իր ակնարկը անանկ կը շեշտէր իր խօսքերը, որ բանաստեղծը չհամարձակեցաւ բառ մը աւելցունել և հեռացաւ ծանրօրէն, վար իջնալով վեց յարկերէն, ուր իր խնամեալ տարազը, իր գանգուրը, տարօրինակ արատ մը կը յօրինէին, գաղափարը կուտային ընկերային այն սըխալներուն որք, այդ տարօրինակ Բարիզին մէկ ծայրէն միւսը, իրարու կը կապեն այնքան հակապատկերներ։ Երբ Ճէք տեսաւ անոր անհետիլը, ներս մտաւ։ Իտա, ճեպ ճերմակ, հերախառն, աչքերը քունէ և արցունքէ ուռած, իրեն կը սպասէր դրան ետին կեցած.

—Հոս էր, ըսաւ ցած ձայնով... Ամեն բան լսեցի, ամեն բան, նոյնիսկ թէ պառաւ էի և թէ խորշոմներ ունէի։

Ճէք մօրը մօտեցաւ, բռնեց անոր ձեռքերը, և աչքերուն խորը նայելով.

—Հեռացած չէ... կուզե՞ս որ ետ կանչեմ։

Իտա ազատեց ձեռքերը, և առանց վարանելու անոր ճակատը պլլուեցաւ, այն թափերէ մէկով որոնք թող չէին տար զինքը անարգ արարած մը ըլլալ։

—Ո՛չ, Ճէքս. իրաւունք ունիս... Քու մայրդ եմ, միայն քու մայրդ, այսպէս մնալ կուզեմ լոկ։

Այս տեսարանէն քանի մը օր ետք, Ճէք հետեւեալ նամակը կը գրէր Պ. Ռիվալի.

«Բարեկա՛մս, հա՛յրս, մեկնեցաւ, թողուց զիս, անոր քով դարձաւ։ Ասիկա անանկ սրտաշարժ, անանկ անակնկալ պարագաներու մէջ տեղի ունեցաւ որ հարուածը աւելի բուռն եղաւ ինծի... Աւա՛ղ, այն որուն վրայ կը տրտնջամ, մայրս է։ Աւելի վայել էր որ լռութիւն պահէի, բայց չեմ կրնար։ Մանկութեանս մէջ խեղճ փոքր խափշիկ մը ճանչցայ որ միշտ կըսէր. «Եթէ աշխարհք չի հառաչէր, աշխարհք պիտի խղդուէր»։ Երբեք այսօրուան պէս չհասկցայ այս խօսքը։ Կը թուի ինծի որ եթէ այս նամակը չգրէի ձեզ, եթէ այս մեծ հառաչը չարձկէի դէպ ի ձեզ, սրտիս վրայ ինչ որ կայ պիտի արգիլէր շնչառութիւնս ու պիտի մեռցնէր զիս։ Մինչեւ կիրակի սպասելու քաջութիւն իսկ չունեցայ։ Շատ հեռու էր, և յետոյ, Սեսիլին առջեւ չը պիտի համարձակէի խօսիլ... Ըսած էի ձեզ, այնպէս չէ՞, բացատրութիւնը զոր միասին ունեցանք, այն մարդն ու ես։ Այն օրուընէ ի վեր, խեղճ մայրս այնքան տխուր կը տեսնէի, անոր ըրածն այնքան իր զօրութենէն վեր կերեւնար ինծի, որ միտքս դրած էի թաղը փոխել՝ իր ցաւը ցրուելու և փոխելու համար։ Աղէկ կը հասկնայի թէ պայքար մը սկսած էր, և թէ՝ եթէ ուզէի մայրս ինծի հետ պահել, ամեն միջոց, ամեն կարելի եղած հնարք բանեցնելու էի։ Մեր փողոցը, մեր տունը անհաճոյ կը թուէին իրեն։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 22/3 ՕԳՈՍՏ., 1896

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՏԱՐՐԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՊԵՐԹԼՕՅԻ

Անցեալ Բչ. Փարիզ Սորպոնի համալսարանական սրահին մէջ իր նստաշրջանն սկսաւ «բժշկութեան ու ճարտարագործութեան մէջ ի կիր առնուած Տարրաբանութեան» Համաժողովը։ Ֆրանսացի հռչակաւոր տարրաբան Պերթլօ, որ պահ մը քիմիական աշխատանոցները թողլով դիւանագիտական պաշտօնատանին մէջ մտնելու տարօրինակ քմահաճոյքն ունեցած էր, նախագահեց Համաժողովին, վերադառնալով իւր բնական տարրին։ Ցեռակին մէջ երկրորդ համաժողովն է որ տեղի կ'ունենայ Եւրոպայ մէջ։ Առաջինն 1864ին գումարուած էր ի Պէլժիա։ Համաժողովն ունի 1,597 անդամ, որոնցմէ 995ը ֆրանսացի են։ Պերթլօյի հետ բեմին վրայ բազմեր էին ժամանակին ամենամեծ տարրաբաններէն ոմանք։ Իւր ճառին մէջ, Պերթլօ պնդեց տարրաբանութեան տեսականն աղէկ սորվելու առաւել կարեւորութեան վրայ։ Տեսական ուղիղ, ճիշդ, պայծառ վարդապետութիւնն է որ ծնունդ կուտայ ամենէն օգտակար կիրառութիւններուն։ Ապաքէն գործնական փորձը չուտ կը հետեւի տեսականին։ Ցիմար պիտի ըլլար տեսական գիտունն որ իւր հայեցողութեանց շրջանակին մէջ սահմանափակուած մնար և ճարտարագործական կիրառութիւններու հետամուտ չըլլար։ Նոյնքան յիմար պիտի ըլլար այն գործիչ որ ջանահնար չըլլար իւրաքանչիւր նոր գիւտի օրէնքն աղէկ մը հասկնալու, և հին բանաձեւերուն մէջ փակուած մնար։ Գիտութեան ուրիշ ո՛չ մէկ ճիւղը Տարրաբանութեան չափ անհրաժեշտաբար կը պահանջէ տեսականին ու գործնականին սերտ միութիւնը։ Մարդկութիւնը գիտութեան ո՛չ մէկ ճիւղի աւելի հոգածու.. քան Տարրաբանութեան. զի կեանքի անմիջական հարցերուն հետ ամենէն սերտ յարաբերութիւնն ունի Տարրաբանութիւնը։ Սկզբամբ անսահման գիտութիւն մ'է Տարրաբանութիւնն։ Ամեն արուեստներու, ամեն գիտութիւններու մէջ մաս ունի։ Ներշնչման անսպառ աղբիւր մ'է։ Տարրաբանութեան ասպարէզն հանապազ կ'ընդարձակի քիմիական համադրութեան ([illegible]) մեթոտներուն յառաջացումովն ու ծաւալումովը։ 40 տարի առաջ գիտնականք սխալ հասկցեր էին այս մեթոտներ, կարծելով թէ անոնցմով պիտի խափանուէր քիմիական վերլուծութեան ընթացքը ([illegible])։ Տարրագիտնական համադրութեամբ օգտակար բաներ պիտի կրնան ստեղծուիլ։ Մարդ տեսակ մը արարչագործական կարողութիւն ի գործ պիտի դնէ առով։ Ան է որ աշխարհի տուաւ գունաւորիչ նիւթեր, անուշահոտութիւններ, դեղեր, և հիմակ ալ կ'աշխատուի սնունդներու ի կիր առնուլ զայն։ Այն օրն ուր գործարան փոխադրուին այս մեթոտներ որք այժմ իւղեր և շաքարներ ստեղծելու համար կը գործածուին գիտնականներուն լուռ աշխատանոցներուն մէջ, աշխարհ զարմանալի փոփոխումներ պիտի տեսնէ։ Քառասուն տարիէ հետէ տարրաբանը մեծապէս, խորապէս բարեփոխեց երկրագործութիւնը։ Տարրաբաններուն ու բնախօսներուն ([illegible]) մեծ գիւտերը նմանապէս յոյժ կարեւոր բարեփոխումներ յառաջ բերին խմորումներէ կախում ունեցող ճարտարութեանց մէջ, և մեղրինայ, կանաչեղինայ և այլ ուտեստից պահպանութեան պարապող արհեստներու մէջ։ Այն գիւտեր երկրին հեռաւոր մասերն ի վիճակի դրին փոխանակելու իրենց երկրագործական բերքերը։ Տարրաբանութիւնը նոր լոյսեր ծաւալեց բժշկական գիտութեան և առողջապահութեան վրայ։ Ամեն քաղաքակիրթ երկրի մէջ մեռելոց համեմատութիւնը պակսեցուց, և կը միտի աւելի եւս երկարելու մարդկութեան կեանքը։ Պերթլօ կ'աղաչէ առ Աստուած որ այլ եւս չտեսնենք պատերազմի վիճակ մը յորում պաշտպանութեան գործիները քանդիչ նպատակներու գործածուին։ Բայց պատերազմական գործիներու հնարումն օգուտ մ'ունեցաւ։ Տարրաբանն հարկադրեցաւ մեծապէս ուշադրութիւն ընծայելու մետաղագործութեան, և պարտաւորեցաւ իւր տեսութիւններն ի կիր արկանելու նաեւ խաղաղութեան գործերու հնարման։ Եօթն հազար տարիէ հետէ աշխարհի գիտցած մետաղներուն վրայ աւելցուց նիքէլ, բնապայլեղ (aluminium), և գունդսդէն կոչուած յոյժ ծանր և կարծր մետաղը։ Ո՛վ կրնայ ըսել թէ քիմիական աշխատանոցէն ուրիշ մետաղներ ալ լոյս պիտի չտեսնեն։ Տարրաբանութիւնն յաջողեցաւ իրեն գերի ընել զելեկտրականութիւն, իսկ ելեկտրականութեան կիրառումն այնպիսի ասպարէզ մը բացաւ որոյ սահմանները չէ կարելի գուշակել։ Տարրաբանութիւնն է որ ուսին լուծելի ըրաւ, և կը խոստանայ ի մօտոյ աշխարհի ընծայել ասեղինէի ամոն և պայծառ լոյսը։

Պերթլօ մարդկութեան իրական յառաջդիմութիւնը տարրաբանութեան գիւտերուն մէջ կը տեսնէ։ Սակայն շատ միակողմանի տեսութիւն մ'է անշուշտ, բայց նաեւ իւր յիշած իրողութիւնք անժխտելի են։ Կ'ըսէ թէ այն օրն ուր՝ քիմիական համադրութեան շնորհիւ՝ ցորենն ու միսը նոյնքան երկրորդական մնան որքան մնացեր է այսօր տորոնը ([illegible]), որոյ տեղած ներկը քիմիական ներկեր շատ աւելի աժան և շատ աւելի դիւրին կ'ընծայեն, այն օր աշխարհի միջազգային պայմանք կարեւոր բարեփոխումներ պիտի կրեն։ Ժողովրդեան ստուար զանգուածներ պիտի օգտին այս գիտական յառաջդիմութիւններէ։ Զի՛ք տարակոյս թէ բնագիտութիւնն ու տարրագիտութիւնն ի մօտոյ պիտի լուծեն օդագնացութեան կամ օդային նաւարկութեան խնդիրն։ Այն ատեն մաքսատուներն ո՞ր ստոյգ արգելք պիտի կրնան ըլլալ միջազգային վաճառականութեան։

Քաղաքական կացութիւն

ԿՈՒԲԱ.—Մատրիտի [illegible] լրագիրը Կուպայի սպանիական բանակի սպայի մը կողմէ ստանալով մանրամասն տեղեկութիւններ կը հրատարակէ զինեալ Կուպայիներու թուոյն վրայ, յորմէ կը հասկցուի թէ զանազան հրոսակները միայն Վուէլդա—Արիպա նահանգին մէջ ունին 26,000 զինեալ Կուպացի, Վուէլդա Ապայօ նահանգին մէջ, 15,000 զինեալ. և Հավանայի նահանգին մէջ, 4,300 զինեալ։ Բայց ուրիշ նահանգներու մէջ ալ կան բազմաթիւ հրոսակներ, այնպէս որ սպանիացի սպան կը գրէ թէ Սպանիայիներէն բաժնուած Կուպացիք այսօր երկու հարիւր յիսուն հազար հոգի են, որոյ մէկ մասը կատարելապէս զինեալ, մէկ մասը թերի կերպով զինեալ, մնացեալն անզէն։ Վուէլդա-Արիպա նահանգին մէջ հրոսապետներէն մին կին մ'է, Բլլար Բոյաս, որ իւր ձեռքին տակ 200 զինեալ Կուպացի ունի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Վիլհէլմ կայսր Հօէնցօլլէրն մէջ ընդունեց Պերլինի Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդն, որ եկած էր յանուն Ֆէլիքս Ֆօրի շնորհակալութիւն յայտնելու Իլթիս մարտանաւուն ընկղմելուն համար չինական ջուրերուն մէջ։ Ըստ պաշտօնական տեղեկութեան, խեղդուած սպայք և նաւաստիք 68 հոգի են, ազատուածները՝ 11 են։

ՊԱՒԻԵՐԱՅԻ իշխան-խնամակալն ընդունեց Պուլկարիոյ իշխանն, որուն տուաւ որսորդաց պաշտպան Սրբոյն Հուբերտոսի պատուանշանին մեծ խաչը։ Իշխանը ներկայ գտնուեցաւ ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթի մը Միւնիխի իշխանական պալատան մէջ։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ այս Դչ. պիտի ընդունի Լի-Հունկ-Չանկ։

ՌՈՒՍԻՈՅ լայնածաւալ անտառներուն մէջ քանի օրէ ի վեր մեծամեծ հրդեհներ տեղի կ'ունենան։ Զօրքերը, գեղացիները և բանուորները ողի ի բռին կ'աշխատին հրակէն ընթացքը կասեցնելու։

ՍԵՐՊ ԲԱՆԱԿԻՆ ամբողջովին այս աշնան բազմհարուածեան հրացան պիտի բաշխուի։

ԶԱՐԸ Նիժնի Նովկորոտ կ'երթայ տարեկան մեծ տօնավաճառը պաշտօնապէս այցէ անցունելու։

ԱՀՌԵԼԻ ԹԱՓԹԱՓ մը Վեր-Աւստրիոյ մէկ մասին վրայ, ի Վիեննա և Փեշթա մեծամեծ վնասներ պատճառեց։

ՍՈՒՏԱՆ.—Եգիպտական զօրաց մէջ հիւանդութիւնը կը շարունակէ։ Անգլիացի սպաներէն ալ շատեր բռնուեր են մինչև ցարդ։ Վատի Հալֆայի բանակեղին մէջ և յեգիպտոս հիւանդներ օրէ օր կ'աւելնան։ Սահմանագլխին վրայ գտնուող զօրաց մէջ ժանտատենդ (Բիֆօ) ալ երևցեր է։ Նեղոս գետ. չորս սանտիմէթրէ աւելի չէ բարձրացած։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԵԾ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՆԻԱՑԻՈՑ.—

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՀԱՎԱՆԱ, 2 Օգոստ.—Կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ ի Սանդիակօ (Նախկին մայրաքաղաք Կուպայի)։ Կուպացիք երեք հազար հոգի էին. Սպանիացիք ալ նոյնքան։ Յոյժ սաստիկ պայքարէ մը ետքն, Սպանիացիք յաղթուեցան, և պարտաւորեցան նահանջել։

ԳԵՐՄԱՆՔ Ց'ԱՓՐԻԿԷ

ՊԵՐԼԻՆ.—Արեւելեան Ափրիկէի գերման նախկին պաշտօնատար Փրեստրիք Շրէօտէր, որ դատի ենթարկուած էր, 15 տարուան բռնի աշխատութեան դատապարտեցաւ՝ բնիկ ափրիկեցի գործաւորներու վրայ և մանաւանդ աղջկան մը վրայ ի գործ դրած բռնութեանց պատճառաւ։

ՍՈՍԿԱԼԻ ԱՂԷՏ Ի ՉԻՆ

ՓԱՐԻԶ.—Չինաց Քիանկսու նահանգին եզերաց վրայ Յանկչէու ծովային երկու բուռն հոսանքներ յանկարծ իրարու բախելով ցամաքն ողողեցին։ 4,000 անձինք խեղդուեցան։ Հունձերը բոլորովին փճացան։ Այն կողմեր սով կը վախցուի։

ՆԱՆԹ.—Մեծ հրդեհ Նանթի «Միսսաուսիոյ» քարափին ու մթերանոցներուն մէջ։ Երեք միլիոն Ֆր. վնաս։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիոյ և Հունգարիոյ միջեւ առեւտրական 10 ամեայ դաշնագրոյ բանակցութիւնք դժուարութեանց կը բախին։ Եթէ այս դժուարութիւնք վերջ չգտնեն, կայսրը պիտի լուծէ Ժողովները։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ԴԱՏԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Տքդ. Ճէյմսըն և իւր հինգ ընկերք կը համակերպին իրենց դէմ տրուած վճիռներուն։ Վերաքննութեան պիտի չդիմեն։ Իբրեւ «պատուաւոր բանտարկեալ» պիտի նկատուին։

Արեւելեան Մամլոյ վերջին թուոյն մէջ (15 յուլիս) Սո. Մալխասեանց կը շարունակէ և կ'աւարտէ իւր քննադատութիւնն հայ լեզուի «Մագիստրոս» Խալաթեանցի գրքին վրայ, որով Լազարեան Ճեմարանի ուսուցիչը քննադատած էր Խորենացւոյ վիպերգական մասը։ Մալխասեանցի յօդուածին առաջին մասն արդէն ծանօթացուցինք Արեւելքի ընթերցողներուն։ Խալաթեանցի ներկայ գիրքը Խորենացւոյ վիպական աղբիւրներուն ուսումնասիրութիւնն է։ Խալաթեանց կը խոստանայ յաջորդ գրքով մը քննադատել Խորենացւոյ գործին հիմնական մասը։ Ինչպէս կը յիշեն Արեւելքի ընթերցողք, Խալաթեանցի կարծիքն է որ Խորենացի ինչ որ գրած է՝ Ս. Գիրքէն և զանազան հին հեղինակներէն քաղուած կամ անոնց վրայէն յերիւրուած է։

Խալաթեանցի գիրքը Մալխասեանց կը նմանցնէ մոզայիքի (խճանկարի) մը, որոյ մէն մի կէտին վրայ արուեստագէտը շատ աշխատանք ի գործ դրեր է, բայց ո՛չ մի անգամ նկարին մօտէն չէ հեռացեր՝ դիտելու համար թէ ամբողջութիւնն ի՛նչ տպաւորութիւն կը թողու։ Խալաթեանց, կանխակալ կարծիքով,—Խորենացւոյ մասին աննպաստ հայեացքներ ունենալով, կամ աննպաստ հայեացքներ ունենալն անհրաժեշտ նկատելով իւր Մագիստրոսական փառքին համար,—այն հայեացքներով կը ձեռնարկէ քննել զԽորենացի։ Բայց երբ իւր դէմ ելած պատմական խոչընդոտներուն մէջ մէկ բացատրութիւն տալով մէկ չէն ելնելու կ'աշխատի, իւր գործին ամբողջական արդիւնքն ի՛նչ կ'ըլլայ։—Խորենացին կը ներկայանայ իբրև գող, խաբեբայ, խարդախ։ «Այս բառերը շատ թոյլ են, բնորոշելու համար Խորենացւոյ այն «պատկերը որ դուրս է բերված Գ. Խալաթեանցի աշխատութեան մէջ»։

Խալաթեանցի նկարագրութեան նայելով, Խորենացին սիրահարն է, արուեստագէտն է գողութեան. և կը գողնար, երբ պէտք մը չկար. գողամոլ է։ Նա գիտակցաբար կը ստէ. ապրելով Թ. դարուն մէջ, ինքզինք ցոյց կուտայ Ե. դարուն մէջ ապրող մարդ։ Ինքնիրմէ կը շարադրէ ժողովրդական երգեր կրկնարէ մատեաններ, որոցմէ իբր թէ այս կամ այն նիւթերը գտեր է, մինչ գիտէ որ այնպիսի մատեաններ գոյութիւն չեն ունեցեր։ Ո՛ և է հեղինակէ տեղեկութիւն մը քաղած ժամանակ, այն տեղեկութիւնը կը փոփոխէ, կը յեղաշրջէ, անուները կը խորդակէ, որպէս զի իւր աղբիւրին անծանօթ ըլլայ։ Կ'ըսէ թէ այս ինչ հեղինակէն օգտուեր է, քննադատները կը ցուցնեն թէ սուտ է։ Կ'ըսէ թէ այն ինչ հեղինակէն չեմ օգտուած, քննադատները կը ցուցնեն թէ սուտ է, օգտուեր է։ Որպէս զի այս նկարագիր ստուգուի Խորենացւոյ վրայ, Խալաթեանց պահ մը շատ անխելք, անուս մարդ մը կը ցուցնէ, պահ մը շատ ճարպիկ, հնարիմաց, սրամիտ ոմն կը ներկայէ զայն։

Բայց այս բաները Խորենացւոյ համար գրող Խալաթեանց նոյն բաները 12 տարի առաջ ալ Ղազար Փարպեցիի համար գրուած էր, և յետոյ պարտաւորեցաւ յետս կոչում ընել։ Արեւելքի ընթերցողք կը յիշեն Լազարեան Ճեմարանի յարգելի ուսուցչին 1883ին տպագրած «Ղազար Փարպեցի և գործք նորին» գիրքն որով կը մեղադրէր զՓարպեցի թէ նա շատ բան գողցեր է Խորենացիէն և Եղիշէէն։ 1883 թուականի Խալաթեանցին կարծիքով, Ղազար Փարպեցի ո՛չ միայն գող էր այլ և խարդախ։ Հիմակ ալ կ'ամբաստանէ զԽորենացի թէ Ղազար Փարպեցիէն շատ բան գողցեր է։ Հիմա գողն ու խարդախն ո՛չ թէ Ղազարն է այլ Խորենացին։ 12 տարուան մէջ Խալաթեանց իւր կարծիքը բոլորովին փոխեր է երկու մատենագիրներուն յարաբերական արժէքին նկատմամբ։ Այս իրողութիւն բաւական է կասկածելի ցուցնելու համար իւր այժմեան եզրակացութիւնները Խորենացւոյ մասին։

ԴԻՒՐԻՆ ԵՂԱՆԱԿ
Ֆրանսերէն ընթերցանութեան եւ զրուցատրութեան
Պատրաստեց
Յ. Թ. ՀԻՆԳԼԵԱՆ

Դպրոցական յառաջիկայ վերամուտին առթիւ Յարգոյ տեսուչներու եւ դաստիարակներու ուշադրութեան ու քննութեան կը յանձնուի այս նոր քերականութեան-ընթերցարանը՝ որ մանկավարժական ընտրելագոյն մեթոտով կը սորվեցնէ ֆրանսերէն ընթերցանութիւն։

Բայց ինչ որ մասնաւոր առաւելութիւն մը կուտայ այս նոր երկասիրութեան, սա է թէ՝ տղայն A, B, Cէն ծանօթ օրէն՝ իրազննական (կուէնեան) մեթոտով պիտի վարժուի նաեւ զրուցատրութեան։

586 ԳԻՆ 2 ՂՐՈՒՇ 3—15

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովոյ ատենապետ Ցովակիմեան Մինրան էֆէնտի Ֆրանսայի ջերմուկներն ուղեւորեցաւ՝ մարմնային հիւանդութիւնը դարմանելու համար։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսականխորհր. Ազգ. Կեդ. Վարչութեան

Գուրուչէշմէի Երեւման Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ միամեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն 1895. Մայիս 1է 1896 Ապրիլ վերջ ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացած և անոր յար և նման մէկ օրինակը կախուած է յիշեալ Ս. Եկեղեցւոյ բակն ի տես թաղեցւոց։

Կը հրաւիրուին յիշեալ Թաղի Պատ. ազգայինները որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամն լրանալէ յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։ (Կնիք)

19 Յուլիս 96

Ներքին լուրեր

ՀԵԼԼԵՆԱՑԻ ՀՐՈՍԱԿՆԵՐ.—Իգտամ'ի մէջ կը կարդանք.

«Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Օսմանեան պատերազմական նախարարութիւնը հրաման տուած է որոց որ անկ է արգիլել հելլենացի հրոսակաց՝ օսմանեան սահմանագլուխն անցնիլն և անոր համարձակողներն անմիջապէս նուաճել։»

* * *

«Վիէննայի լրագիրք կը գրեն թէ օսմանեան զինուորք հալածեր են հելլենացի այն հրոսակաց խումբն, որ Սէլանիկի նահանգին Գաթէրինի ծովեզրն ելած էր։ Այդ խումբ նահանջելով ցիրուցան եղեր է։»

Գ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ զէնքերու քննիչ Ֆէրիգ Սէզայի փաշա, որ անցեալները յատուկ պաշտօնով Շքոտրա ղրկուած էր, իր պաշտօնն աւարտելով Շքոտրայէն ճամբայ ելեր է իր հետեւորդ պաշտօնէից հետ Եանինա վերադառնալու համար։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉՆԵՐ.—Էսկիւպի ու Սէլանիկի դատական քննիչք տեղեկագրեր են բանտի յատուկ շէնք մը կառուցանել՝ Եէնիճէ գաւառակին մէջ։

ԽՕՋԱՏԷՆ մինչեւ Սուտդուրլու հեռագրական թել մը հաստատուեցաւ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ երկաթուղեաց պարտաթուղթերու վիճակահանութիւնը, որ ցարդ Փօղիղանոյին մէջ կը կատարուէր, շաբաթ օրէն առաջին անգամ ըլլալով տեղի ունեցաւ Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնատան նոր շէնքին մէջ։

ՆԵՐՈՒՄ.—Սինոպի Սէրպէնթ գիւղացի Մէհմէտ, որ իբրեւ հուղկահար ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր, ներման արժանացաւ։

ԱՊԴԱԼ ՓԱՇԱ, անդամ Պետական Խորհրդոյ և որդի եգիպտացի վախճանեալ Հալիմ փաշայի, այսօր արձակուրդով Պարիսպատի ջերմուկներն ուղեւորեցաւ՝ Քէօսթէնճէ գացող Բօղրա շոգենաւով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց կուսակալաց թէ գաւառաց համար ընտրեալ ելմտական պաշտօնէից պաշտօնները մինչեւ որ նախարարութեան կողմէ վաւերանան, կէս ամսական ստանան։

ԱՌՈՒԾԱԽԻ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.—Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայսր. Իրատէով, պետական և վագֆ գետիններու առուծախի տուրքերը դիւրացուած են հետեւեալ կերպով. վերջնական վաճառման համար (գաթիյէն ֆէրաղ) երկու առ հարիւր, փոխանցման համար (ինթիգալ) մէկ առ հարիւր, փոխանակութեան համար (միւպատելէ) երկու գետիններու արժէքն կէսէն երկու առ հարիւր և աւանդարար փոխանցումէ (վէֆաէն ֆէրաղ) կէս առ հարիւր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Գ. Քամպօն երէկ Թարապիայի ամառանոցի դարաստանին մէջ դաշտային հանդէս մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպաններէ մէկ քանին և ուրիշ բազմաթիւ հրաւիրեալներ։

Գ. ՄԱՔՍԻՄՕՖ, ռուսական դեսպանատան առաջին թարգմանը երէկ սեղան մը տուաւ Պէօյիւքտէրէի ամառանոցին մէջ։

ԽՈԼԵՐԱ.—Հինգշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ խոլերայէ 4 դէպքեր ու 4 մահեր պատահեցան։ Գահիրէի մէջ՝ 3 դէպքեր, 2 մահեր։ Ուրիշ տեղերու մէջ՝ 107 դէպք, 84 մահ։

Վերջացող շաբթուն Աղեքսանդրիոյ մէջ պատահեցան ընդամէնը 23 դէպք, 20 մահ. Գահիրէի մէջ՝ 12 դէպք, 11 մահ և ուրիշ տեղերու մէջ 981 դէպք, 771 մահ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ յանձնաժողով մը, քննելով օտար ապրանաց մաքսատան 1311 տարւոյ Սեպտեմբեր ու Հոկտեմբերի ամսոց տումարները, հարիւրէ աւելի եղծուած տեղեր տեսած էր։ Ստուգ., որ այս լուրը տուած էր, կ'ըսէ թէ այդ տեղեր ոչ թէ եղծուած են այլ պարզ սրբագրութեանց արդիւնք են։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ Գ. Բասիլ Սթեֆանովիչ Պերէին գնաց։

Գ. ՄԱՆՀԱՄ, Մոնաստըրի անգլիական նախորդ հիւպատոսն, որ միեւնոյն պաշտօնին կոչուած է ի Մուշ, մայրաքաղաքս եկաւ, ասկից իր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ԴԱՎՐԷՃԻ օսմանեան հիւպատոս Իհսան պէյ չորս ամսուան արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ։

ՁԻԵՐ.—Օսմանեան զինուորաց համար Իզմիրէն ու շրջականներէն գնուած 250 ձիեր զօրանոցն յանձնուեր են, ուրկից ղրկուեր են հարկ եղած տեղերը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ մարդարան-մարտանաւ մը, որ անցեալները Սէլանիկի նաւահանգիստը ժամաներ էր, Իզմիր ուղեւորեր է։

ՆԱԼՕՎԱՅԻ դէպքին համար ձերբակալուած աւազակները յայտարարեր են թէ իրենց ձերբակալուելէն առաջ իրենց ընկերներէ մին վիրաւորուած և փախչելու անկարող ըլլալով, զայն սպաններ, մարմինը թաղեր և վրան գտնուած ստակն իրենց մէջ բաժներ են։

Աւազակաց ձեռքէն մինչեւ հիմա առնուած դրամներու գումարը չորս հազար ոսկիի մօտ է։

ՆԻՑՇԷԻ (Գօսովայի նահանգ) բանտին մէջ գտնուող բանտարկեալք անցեալները պատուոյ հանուած ատենին իրարու հետ կռուեր են քարով, աւելով, սափորով և այլով։ Ոստիկան-զինուորք անմիջապէս կռուին առաջքն առեր և բանտարկեալներն իրենց տեղերը վերադարձուցեր են։ Բանտարկեալներէ մէկ քանին վիրաւորուեր են։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատողութեան առաւ այն տեղեկագիրն, զոր Անատոլուի նահանգաց քննիչ Շաքիր փաշա ղրկած էր՝ մինչեւ հիմա իր այցելած նահանգներուն կրթական վիճակին վրայ։

ՍԹՕՔՀՕԼՄԻ Օսմանեան հիւպատոսը տեղեկութիւններ հաղորդեց Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ այն արուեստահանդէսին նկատմամբ որ յառաջիկայ 1897 տարւոյն պիտի կազմակերպուի Սթօքհօլմի մէջ։

ՊԱՀԵՍՏԻ ԶՕՐՔԵՐ.—Բրիշթինայի ու Քիլանի (Գօսովայի նահանգ) պահեստի զօրաց վաշտերն, որք անցեալներն ի զէն կոչուած էին, ճամբայ հաներ են։

ՀՌՈՄԻ օսմանեան դեսպանատունը Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ղրկեց՝ իտալական կառավարութեան 1895 տարւոյ առեւտրական գործառնութեանց վիճակագրութիւնը։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կըսէ Իգտամ, նկատելով որ Զօրումի Նախնական դատարանին համար նոյն տեղէն անդամ ընտրուած Ցակոբ էֆէնտի 23 տարեկան է և հետեւաբար օրինական տարիքը չունի, գրեց Ներքին գործոց նախարարութեան՝ յանձնարարել ի Զօրում որ անոր տեղ ուրիշ մը ընտրեն։

ՖԷՐԻԿ ԱՀՄԷՏ ԼՈՒԹՖԻ ՓԱՇԱ, որ անցեալները Հալէպէն Այնթապ գացած էր, Հալէպ վերադարձեր է։

ԱՐԳԻԼԵԱԼ ԶԷՆՔԵՐ.—Իզմիրի մէջ Մէհմէտ էֆէնտի անուն մարդ մը ուզեր է մէկ քանի տակառներ մաքսէն անցընել, ըսելով որ անոնց պարունակութիւնը գամ է։ Մաքսային պաշտօնեայք տակառները քննելով գամերուն տակէն փամփուշտ և րէվոլվէր գտեր են։ Մէհմէտ էֆէնտի հարցաքննութեան ենթարկուեր է։

Գ. ԱԼՊԷՌ, Թիւնէլի տնօրէնն, այսօր Բէլժիա ուղեւորեցաւ։

ՈՂՈՂՈՒՄ.—Գօնեայի Պօրտուր գաւառակին մէջ, վերջերս տեղացած անձրեւներէն, գետակը յորդելով ողողեր է շուրջը գտնուած տուները, որոնցմէ շատերը փլեր են։ Եղած վնասը չորս հազար ոսկիի չափ կը հաշուուի։

ԻԶՄԻՐԷՆ Անգլիա ու Ամերիկա արտածուած են՝ անցեալ Ցունուարէն մինչեւ Ցունիսի վերջը՝ 262,718 Քէրաթէր (Քէրաթէրը ¼ թօնօ է) խաղողին, 176,680՝ գարի, 930՝ բակլա, 1285 կորեկ, 2656 թօնօ բամպակի հունտ, 3061 թօնօ զմռնիտ, 155,295 սնտուկ Սուլթանիյէ չամիչ, 24,839 սնտուկ սեւ չամիչ, 56 հակ բուրդ, 1458 հակ բամպակ, 1578 հակ կապերտ, 1826 հակ քուրջ, 448 հակ՝ կաշի, 1135 հակ ծխախոտ, 462 սնտուկ կտրուած ծխախոտ, 17197 հակ մատուտակ, 1490 սնտուկ օճառ և 904 սնտուկ աֆիոն։

Գ. ՏԸ ՄԱՌՃԸՌԻ, քարտուղար ֆրանսական դեսպանատան, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

ԿԻԼԻՊՕԼԻՍԷՆ կը գրեն թէ եգիպտացորենէն ու սուսամէն զատ միւս արմտեաց հրապարակները լաւ վիճակի մէջ են, սակայն գիներու անկումը մտահոգութիւն կը պատճառէ երկրագործներուն։ Ցորենին քիլէն կարժէ 28-30 ղրուշ, բոլոր տեսակին գարին՝ 18-20, վարսակը՝ 14 16, կանեփի հունտը՝ 38-40 և կորեկը՝ 16-17 իսկ բակլային օխան 26-27 փարա։

Տիրող երաշտութեան պատճառաւ խմելու ջուրի նուազութիւն կը զգացուի։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ շաբաթ օրը Բէթրօ անուն հացագործ մը ձերբակալեց։ Ութ ամսոյ չափ առաջ ի Բանկալթի զինուորական վարժարանին դիմացը գտնուած փոսի մը ջրհորէն գտնուած էր մանրավաճառի աշակերտ Թանաշի մարմինն։ Բէթրօ, որ այդ դէպքին համար ամբաստանուած էր, փախած ըլլալով ի բացակայութեան դատապարտուած էր տասնը հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ.—Սէլանիկի մէջ կեղծմաշկը նորէն երեւան եկեր է և մինչեւ հիմա ութ վարակեալներ կան։ Ծաղկախտի երեք դէպքեր ալ պատահեր են. որոց մին ապաքիներ է և երկուքը կը դարմանուին։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Գերմանական ընդհանուր հիւպատոսին կինը՝ տիկին Սթէրմիս անցեալ օր գողութեան մը զոհ գնաց։ Բալէ տը Բրիստոլի պանդոկէն ծաղիկ առած էր և իր տունը ղրկելու համար ծաղկավաճառին յանձնարարութիւն ըրած պահուն, գլխարկաւոր երիտասարդ մը ներկայանալով ուզեց ծաղիկները տանիլ և Տիկին Սթէրմիս հաւանեցաւ։ Երիտասարդը անկից առաջ տուն գնաց և ծաղիկները յանձնելով սպասաւորին, ըսաւ թէ տիկնոջ վերադարձին պիտի սպասէ։ Երիտասարդը ճաշարանը առաջնորդուեցաւ, ուր գտնուած արծաթեղէնները գրպանելէ յետոյ փախաւ։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Շաբաթ օրը ի Պոլիս Մահմուտ Փաշայի կողմը ոճիր մը գործուեցաւ։ Հաճի Օսման անուն կօշկակար մը կռուեցաւ համրիչ ծախող Հաճի Ահմէտի հետ, զոր ծանրապէս վիրաւորեց։ Հաճի Ահմէտ, որուն վէրքը ծանր է, հիւանդանոց տարուեցաւ։ Հաճի Օսման ալ ձերբակալուելով Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուեցաւ։

—Անցեալ գիշեր Պէօյիւքտէրէի մէջ կառքերու ներկարար Ահմէտ կռուի մը միջոցին դաշոյնով սպաններ կառապան Մէհմէտը։ Ահմէտ ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ Պոլսոյ Ճաղալօղլու թաղին մէջ Մէհմէտ ու Մէհմէտ Ալի անուն երկու գիշերապահներ և Հասան անուն բեռնակիր մը իրարու հետ կռուեցան։ Հասան իր հակառակորդները դաշոյնով վիրաւորեց՝ մին ծանր և միւսը թեթեւ կերպով։ Ոստիկանութիւնը ատոնք ամենքն ալ ձերբակալեց։

—Շաբաթ օր Ղալաթիոյ քարափին վրայ Նէրասիմօ անուն մարդ մը կռուի բռնուեցաւ Նաման անուն զանակագործի մը հետ, զոր վիրաւորեց։ Նէրասիմօ ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ առտու Պոլսոյ Գօճա Մուսթաֆա Փաշա թաղին մէջ Հիլմի ու Մազհար անուն մարդոց միջեւ կռիւ մը ծագեցաւ։ Հիլմի դաշոյնը քաշելով իր հակառակորդը մէկ քանի տեղէն վիրաւորեց։ Ջարդարարը ձերբակալուեցաւ։

—Երէկ Պէշիկթաշի Հասան Փաշա Տէքէսի թաղին մէջ Ֆաիգ անուն եօթը տարեկան տղայ մը ջրհորի մը մէջ իյնալով խեղդուեցաւ։

—Շաբաթ օր Անէօղլի անուն տղայ մը Զէյթուն Պուրնի մօտերը ծովը մտած էր լողանալու համար, սակայն լողալ չգիտնալով խեղդուեցաւ. դիակը երեկ գտնուելով թաղուեցաւ։

—Շաբաթ առտու Պոլսոյ Պայազիտ թաղը՝ Գարագուլաղ խանին մէջ Ղալիպ պէյ անուն կոյր մարդ մը սանդուխէն իջած պահուն ոտքը սահելով դէշ կերպով վար ինկաւ և գլխուն մէկ քանի տեղերէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող շաբթուն 800 քիլէ կարծր ցորեն հասաւ ու ծախուեցաւ օխան 26 փարա՝ Ռուսէլիի ու Էտիրնէի տեսակները։ Կակուղ ցորենէն հասաւ 6800 քիլէ՝ Էտիրնէ և 4500՝ Վառնա ու Պալչըք, որք ծախուեցան 13½ ղրուշէն քիլէն։ Կիրքա ու Ազիմա ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ. կարժէն քիլէն 12¼ ղրուշ։

2000 պարկ եգիպտացորեն ծախուեցաւ՝ Աղեքսանդրիա համար՝ օխան 19½ փարայէն և 6000 քիլէ գարի՝ տեղական սպառման համար՝ 9-9¾ ղրուշէն քիլէն։

Հաճարի և վարսակի վրայ գործ չեղաւ. կարժէն օխան 16 և 14-17 փարա։

Թեփի վրայ ընթացիկ գործեր եղան, օխան 12 փարայէն։

Ալիւրներէն հասան 8500 պարկ՝ Իպրայիլ, 1500՝ Օտեսա, 330՝ Վառնա, 1000 Սեվաստոպոլ և 1000՝ Մարսիլիա, որք ծախուեցան ընթացիկ գիներով։

Լուբիայի, բակլայի, կանեփի ու խաշխաշի հունտի և կորեկի վրայ գործ չեղաւ. կարժէն 115 ղրուշ հարիւր օխան, 24, 45-46, 52-53 և 30-31 փարա օխան։ 150 պարկ սիսեռ ծախուեցաւ՝ տեղական սպառման համար՝ 35-43էն, 100 պարկ ռուսամ՝ նոյնպէս տեղական սպառման համար՝ 75էն և 1000 պարկ կտաւատ 38-40 փարայէն օխան։

Արտածելի նիւթերէն 500 պարկ Թիֆթիք ծախուեցաւ 22 ղրուշէն օխան՝ Պէյբազարի տեսակը և 21-21¼էն՝ Էսկիշեհիրինը։ 50 սնտուկ ափիոն ծախուեցաւ, որուն 4ը՝ Զիլէ 155էն և 46ը՝ Պալըքէսիր, Գոնիա ու Կէյվէ 135-145 ղրուշէն օխան։ 50 սնտուկ պագի խէժ ծախուեցաւ, որուն 16ը՝ Գայսէրի, Նիյտէ՝ սպիտակ 18½-22½էն և 34ը՝ Գայսէրի, Նիյտէ, դեղին ու նաթիւրէլ 13½-15 ղրուշէն օխան։ 55 պարկ Գայսէրիի դեղին ճէհրի ծախուեցաւ 95-100էն և 100 պարկ Զօրում 68 փարայէն օխան։ Զոր կաղինի և ընկոյզի վրայ գործ չեղաւ, որք կարժէն կենդինարը 82 ղրուշ և օխան 45 փարա։

Ալքոլներէն հասան 38 տակառ Ուլամօֆքա, 14՝ Վիէննա էքսթրա, 23՝ Թրիէսթէ և 58 Ռումանիա, որք ծախուեցան 44-52 օխան մէկ օսմանեան ոսկւոյ։

Գաղթարքերէն հասան 575 պարկ խահուէ, որք ծախուեցան հարիւր օխան 9. 50-13 օսմանեան ոսկւոյ։ 3600 պարկ շաքար հասաւ ու վաճառուեցաւ 91 ղրուշէն։ 200 պարկ ռուսական շաքար հասաւ ու ծախուեցաւ 82 ղրուշէն։ 500 պարկ Ռանկունի բրինձ հասաւ և պատրաստ գնուածով 2000 պարկ ծախուեցաւ 86 ղրուշէն։ Եգիպտական բրինձէն 1000 պարկ հասաւ ու վաճառուեցաւ 67-80 ղրուշ։ Մոմի վրայ գործ չեղաւ։ Ռուսական քարիւղը կարժէ սնտուկը 28 ղրուշ՝ ոսկին հարիւր ղրուշէն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պաղտատի նահանգին կուսակալ անուանեցաւ Սիթաուլլահ էֆէնտի, որուն Վէզիրութեան աստիճան տրուեցաւ։

Իւլաի առաջին աստիճան տրուեցաւ Հաշուակալութեանց Ատենին առաջին քարտուղար Սիթա պէյին։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Վեհ. Սուլթանին բարձր նախաձեռնութեամբ կազմեալ և Անատոլուի նահանգաց մէկ քանիներուն յատուկ նպաստամատոյց յանձնաժողովին կողմէ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասած է՝ իսլամական աղօթատեղիներու համար՝ 70,939 ղրուշի և ընդհանուր հանգանակութեան համար ալ 89.006 ղրուշի»

—«Յուլիս 20 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագիր ծանուցած են թէ Տիարպէքիրի, Մուսուլի, Հալէպի, Ատանայի, Խարբերդի, Պրուսայի, Էնկիւրիի, Պիթլիսի, Տրապիզոնի և Սըվազի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏ. ՎԱՐՉ.

1890ի 4% ԲՈՒԽՈՒՐԹԷ պարթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթղթոց 12րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օգոստոս 1/13ին Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնատան մէջ՝ Պոլիս, Ճաղալօղլու։

Յուլիս 20/1 օգոստ 1896
Կ. Պոլիս 1—4

* * *

1890ի 4% ՕՍՄԱՆԻՑԷ պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթղթոց 13րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Օգոստոս 1/13ին Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնատան մէջ Պոլիս Ճաղալօղլու։

Յուլիս 20/1 Օգոստոս 1896
Կ. Պոլիս 1—4

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Գիտենք թէ կերի ժամանակ հաւերը երբ կանչենք, ամէնքն ալ վազն ի վազ կուգան ու այն հաւը որ չիգար մեր ձայնին ուղղութեանը, հիւանդ ըլլալը կը հասկցուի։

Հաւերուն կերը պէտք եղած չափով մը եթէ աղուի, շատ օգտակար կրնայ ըլլալ, որովհետեւ աղը՝ իրենց կերած կերը դիւրամարս ընելէ զատ, ածանութիւնը կը դիւրացնէ և աշնան մէջ պատահած փետուրթափէ (տեսակ մը հիւանդութիւն որ հաւերուն շատ կը պատահի) զերծ կը պահէ։ Հինգ օխա կերին (գարի, ցորեն ևն.) տասներկու տրամ աղ կը բաւէ։ Թթուած խմորեղէնները հաւերը շատ կը սիրեն, այս տեսակ խմորներուն պէտք չէ աղ խառնել, իսկ թարմ խմորներուն համար պէտք է։

Խնայողութեան համար շատերը հաւերուն կերը փոխանակ ցանելու, մասնաւոր տափերու միջոցաւ կուտան։ Բայց տափերը զանազան անպատեհութիւններ կըրնան ունենալ, ուստի հարթ և չոր տեղ մը ընտրել և հոն տալը նախամեծար է։

Հաւերուն տրուած ջուրը պէտք է ըլլայ մաքուր և թարմ. եթէ պարտէզին մէջ վազուկ ջուր մը չիկայ, պէտք է գործածել պզտիկ հողէ ամաններ. այս ամանները անդին ադդին դնելու է. ձմեռը հաւնոցին մէջ, իսկ ամառը պարտէզին քանի մը կողմերը։

Ինչպէս բոլորը, միշտ զգուշանալու է ապականեալ և արեգական կիզիչ ազդեցութենէն տաքցած ջուրեր հաւերուն խմցունելէ. ուստի ձմեռը օրը մէկ անգամ պէտք է փոխել ամաններուն ջուրը և ամառը 2 կամ 3 անգամ։ Նոյնպէս աղէկ կըլլայ եթէ ամառը հաւերուն խմելիք ջուրին մէջ քիչ մը աղ և երկաթի թթուածանուտ (Oxyde de fer) լուծել և կամ օքսիտացած (ժանգոտած եղած) երկաթի կամ զամի կտոր մը դնել իւրաքանչիւր ջրամանի մէջ, մէկ օխա ջուրի համար 3 կրամ աղ և $\frac{2}{3}$ կամ 1 կրամ երկաթի թթուածնատ բաւական է. ասիկայ, հաւերը զանազան հիւանդութիւններէ զերծ պահելու միջոց մ՚է։

Ամէն առաւօտ ջրամաններու մէջի ջուրը փոխելու և մաքրելու է, ամաններուն մէջ չարունակ ջուր պահելէ առաջ եկած ապականութիւնը որ լորձունքի ձեւ մը ունի, յաճախ պէտք է ջնջել՝ աւազով կամ հողով շփելով։

* * *

Ածանութիւն. — Եթէ հաւերը ծնած են փետրուար, մարտ և ապրիլ ամիսներու մէջ, վեց ամսուան ըլլալնուն պէս հաւկիթ ածել կը սկսին. բայց եթէ աւելի ուշ ծընած են, յառաջիկայ գարնան կը սկսին ածել։ Ընդհանրապէս երիտասարդ հաւերուն հաւկիթը ծեր հաւերու հաւկիթէն աւելի պզտիկ կըլլայ և երիտասարդ հաւեր աւելի շատ կածեն քան ծերերը. հաւերուն առաջին անգամ ածած հաւկիթներուն վրայ արեան բիծեր կը տեսնուին։

Գարնան մէջ ծնող հաւերը աշնան մէջ կածեն և ասոնք երկրորդ տարին առաջինէն աւելի կածեն. այս տեսակ հաւերը ամենէն շատ երկրորդ տարին հաւկիթ կածեն (երկրորդ տարին շատ արդիւնաբեր կըլլայ)։ Թէեւ երրորդ տարին ալ այսպէս կը շարունակէ, բայց չորրորդ տարին կսկսի ածանութիւնը նուազիլ և այսպէս յաջորդաբար տարուէ տարի կը նուազի։

Պ. Պարալ կըսէ «աղէկ հաւկիթ ածող հաւ մը իր ամբողջ կենացը մէջ 550-600 է աւելի հաւկիթ չկրնար ածել»

Հետեւեալ ցուցակը կը ներկայացնէ լաւ հաւու մը իւրաքանչիւր տարուան մէջ ածած հաւկիթին քանակութիւնը միջին հաշուով.

Ա. տարի գարնան մէջ ծնող հաւ մը	20
Ա. տարին որ և է ժամ. ծնող հաւ մը	80
Բ. » » »	120
Գ. » » »	120
Դ. » » »	80
Ե. » » »	60
Զ. » » »	40
Է. » » »	20
Ը. » » »	10

Այս ցուցակէն կը տեսնուի որ հաւերը իրենց 4րդ տարիէն յետոյ՝ զգալի կերպով կը նուազի իրենց ածանութիւնը և 5րդ տարիէն յետոյ պահելը խելացութիւն չէ, որովհետեւ ածանութիւնը այլ եւս բաւական դանդաղօրէն ըլլալուն հաւուն համար եղած ծախքը և այդ հաւուն տուած հաւկիթին շահը զիրար չեն փոխեր գրեթէ. ուրեմն այս տեսակ հաւերը կա՛մ ուտելու է և կամ ծախելու է։

Անոնք որ կուզեն հաւէ մը շատ հաւկիթ առնալ՝ պէտք չէ որ թուխսի նստեցունեն, որովհետեւ թխսելու ժամանակ հաւկիթներուն թիւը $\frac{1}{3}$ կըլլայ և եթէ տարին երկու անգամ թխսէ, հաւկիթներուն թիւը $\frac{2}{3}$ի կը վերածուի։

Հաւկիթը սննդարար և միշտ պատրաստ ու աչքանչելի կերակուր մ'է. բայց դժբաղդաբար շատ քիչ կածեն հաւերը, և ասոր պատճառն ալ չէ գիտցուած մինչեւ հիմայ բայց հաւանականը սա է որ հաւերը ածելու համար չարունակ հաւկիթի ճերմակ կեղեւին կը կարօտին, և իրենց մէջ այս կեղեւին շատ չգտնուելէն է որ երբեմն ածելէ կը դադրին. ուստի եթէ հաւկիթին կեղեւները փշրելով կամ չի մարած կիրի փշրին գարիին հետ խառնելով անոնց տրուի՝ շատ օգտակար և նպաստաւոր կըրնայ ըլլալ հաւկիթ ածելու համար։

Մ. ԱԹԵՆԱՍ

Աստի անտի

ԷՏԻՍՈՆԻ ՄԷԿ ԳԻՒՏՆ ԱԼ

Էտիսոն կը շարունակէ իր գիւտերը։ Վիրճինիա ամերիկեան լրագրի մը թղթակիցը Էտիսոնի հետ տեսակցելու երթալուն տեսեր է որ գործիքի մը շինութեամբը կզբաղի։ Այդ գործին կը բռնէ այն գողերն որք տուներ ու պանքեր մտնելով դրամ կը գողնան։ Գործիքը ելեկտրականութեամբ կը շարժի. Շէնքին ամէն կողմը թելեր ունի, որոց ծայրերը դրամարկղներուն մօտեցուած են կոճակով մը։ Վերջերս Նիւ-Եորքի մէջ Ամսթէրտամի դրամատան տնօրէնն աթոռին վրայ նստած պահուն սպաննուեր է։ Ուստի այս տեսակ պատահարներու միջոցին՝ այսինքն երբ չարագործ մը սենեակէ մը ներս մտնէ պիտի կոխէ ելեկտրական կոճակին վրայ։ Նոյն վայրկենին չարագործը պիտի պաշարուի ելեկտրական ճառագայթներէ ու կայծերէ և ամէն տեսակ շարժումներէ պիտի արգիլուի։

ԳՐՈՂ ԿԱՐԴԱՑՈՂ ԿԱՊԻԿ ՄԸ

Շիքակօի մէջ, կըսէ ամերիկեան լրագիրը, իտալացի Լուիճ նշանաւոր է անասուններու նկատմամբ տածած սէրովն և միշտ կզբաղի զանոնք կրթելու՝ մանաւանդ կապիկներն, որոց համար մասնաւոր սէր մը ունի։ Լուիճ կապիկի մը կըրթութեան ձեռնարկելով բաւական աշխատութիւններէ յետոյ անոր կարդալ ու գըրել սորվեցուցեր է։ Վիրժինիա, այս է կապիկին անունը. օր մը իր տիրոջը քով գտնուած պահուն, հեռագրական ցրուիչ մը կուգայ. Վիրժինիա՝ իր բնական վայրենի վիճակին բերմամբ՝ կը յարձակի ցրուիչին վրայ և անոր երեսները կը ճանկռտէ. ցրուիչը դատ կը բանայ Պ. Լուիճի դէմ, որ տուգանքի կը դատապարտուի։ Դատարանը ըստ օրինի Պ. Լուիճի յանձնառագիր մը ստորագրել տալու կը ձեռնարկէ՝ դրամական տուգանքին հատուցման համար։ Վիրժինիա, որ իր տիրոջը հետ դատարան գացած էր, նոյն միջոցին ճարպիկութեամբ ոստում մը կընէ, յանձնառագիրը կառնու և դատարանի սեղանին վրայ կելլէ, ուրկից գրիչն առնլով նախ ինք կստորագրէ և յետոյ իր տիրոջը ստորագրութիւնը կը դնէ զուարճալի ձեւով մը։

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Վերջին վիճակագրութիւններու նայելով, աշխարհիս բնակչաց թիւը՝ վերջին 27 տարիներու մէջ՝ 150,000,000 աւելցեր է. այրերու թիւը կանանց թիւէն աւելի է։ Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ այրերու ու կիներու թիւը հաւասար է և մինչեւ իսկ կիները քիչ մը աւելի են։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Չինաստանի մէջ նշանուած աղջիկ մը իր նշանածին տունը երթալու ատեն կուլայ։ Չինացիք իրենց բարեկամին որպիսութիւնը հարցնելու տեղ անոր հարստութեանը վրայ տեղեկութիւն կուզեն։ Չինացի մը տեղեկութիւն ուզուի իր զաւակացը վրայ, կը բարկանայ։ Երբ շէնք մը կառուցանեն՝ նախ երդիքէն կը սկսին։ Դպրոցականք դասի ատեն իրենց կռնակը կը դարձնեն դասատուին։ Չինացիք եղունգնին չեն կտրեր. տասը սանթիմեթրէն աւելի երկայն եղունգներ ունեցող մանտարիններ կան։ Գրքին անունը գրքին ամէն վերջը կը գրեն։ Էջերը կը կարդան աջէն ձախ և վարէն վեր։

ԱՄԵՆԱՓՈՔՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑ ՄԸ

Ամերիկացի մը յաջողեր է շինել ամենափոքր ժամացոյց մը՝ սեղանի դանակներու և կապարգրիչներու կոթերուն վրայ զրուելու յարմար։ Գինը խիստ աժան ըլլալով մեծ քանակութեամբ կսպառի։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Յուլիս 22/3 Օգոստոս 1896

Անուանակ. եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիններ	
100			Քնս. Սէրի A } 1%	65	—
100			» » B	32	20
100		1881	» » C	21	30
100			» » D ցցուած	20	33
400			» » D բացուած	21	06
100			» » D միջօրէ	21	03
100			Ռում. Երկթ. ցցուած	95	—
Ֆր. 500		1870	Ռում. Երկթ. բացուած	96	—
			Ռում. Երկթ. միջօրէ	95	30
Անվ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	80	10
22	11	1869	Քրէտի ժէն. Օթ.	7	24
10	5	1872	Սօս. Օթ. ար Շ. է Վ.	3	32
140	140	1878	Լաւրիամի	55	50
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	606	50
500	500		Երկաթուղիք (Պրթ.	315	—
20	8	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%	7	25
500	500		(Պրթ.	193	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	15	—
1.40	1.40	1892	Օսմ. Միկալէթ 6%	1	15
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովր. Ընկ.	4	35
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	365	—
Քարարներու արժեթղթոց գիններ				483	—

ՍԹԻԼԱՆՑ (Քրիմ) ՏԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ռ.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	5	15
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	2	75
Ռըբրը	—	—
Կանխիկ (Հէ վալէսիզ)	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
Փարիզ »	Ֆր.	22	95
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	90
Պերլին չէք	Մարք.	18	45

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Անգլ. ոսկի Օ. Ռ. 100 ղրշ.ին	110	02
20 Ֆրանքնոց	87	19
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	10
Ռուպլ Թղթադրամ	8	59
Մէճիտիյէ	108	12
Մանր արծաթ	103	10
Մէթալիք	98	10
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի Ռէբօ	17	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 3 Օգոստոս		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	19	65
D (Բացուած »	—	—
(Գոցուած »	19	40
Ռումէլիի Երկաթուղի »	96	50
Թրիւքիլէ »	131	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	460	—
Օսմանիյէ »	346	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	336	50
Պանք Օթոման (անուանկ.) »	539	50
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	100	75
» » 4½% »	105	80
» Իտալական »	87	37
Քրէտի Լիոնէ »	779	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Քոնդուառ տ'Էսքոնդ »	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	—	—
Եգիպտական Միացեալ »	526	—
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	70
ՎԻԵՆՆԱ 3 Օգոստոս		
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆիորին	49	65
Օսմ. Ռէժի »	155	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	120	10
» Փարիզի »	—	—
ԼՈՆՏՈՆ 3 Օգոստոս		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	66	50
» » B »	32	25
» » C »	19	25
D (Բացուած »	—	—
(Գոցուած »	19	15
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% Երշխ. ընալ.	—	—
» » 1894 3½% Եգպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	11	50
Այտընի Երկաթուղի »	11	—
Միացեալ եգիպտական »	104	25
Առանձնաշնորհեալ »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	113	50
Փուլկար. Փոխառ. »	—	—
» » Նոր 6% »	95	75
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	25	50
» » 5% 1884 »	30	75
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	325
ՊԵՐԼԻՆ 1 Օգոստոս		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	—	—
Ռումէլիի Երկաթուղի »	101	50
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	—	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	330
» Փարիզի » 3 ամիս	—	—
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	—	—

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Արեւելեան երկաթուղեաց պարտատոմսերուն 159րդ վիճակահանութեան ցուցակները

20 Յուլիս Օգոստ. 1 1896

Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.	Թ.	Ֆր.
410,810	600,000	441,982	3,000	362,640	1,000	1,094,480	1,000
1,590,987	60,000	534,136	»	367,116	»	1,171,305	»
749,446	20,000	974,237	»	419,748	»	1,245,179	»
1,841,451	»	1,010,286	»	430,738	»	1,318,731	»
147,610	6,000	1,010,287	»	691,802	»	1,419,760	»
276,860	»	1,311,813	»	763,895	»	1,464,447	»
451,276	»	1,632,189	»	782,265	»	1,566,670	»
700,287	»	1,726,558	»	802,858	»	1,615,682	»
919,791	»	1,885,553	»	804,310	»	1,726,556	»
1,419,757	»	189,438	1,000	830,254	»	1,774,682	»
147,608	3,000	213,708	»	934,614	»	1,896,732	»
276,856	»	256,030	»	1,010,288	»		
322,210	»	322,207	»	1,053,536	»		

400 Ֆրանք շահող Թիւեր

136	168,366	367,118	546,827	765,589	1,005,064	1,168,992	1,459,996	1,762,896
7	7	9	8	90	5	3	7	7
8	8	20	9	782,261	1,007,911	4	8	8
9	9	371,251	30	2	2	5	9	9
40	70	2	555,871	3	3	1,171,301	1,460,000	900
546	180,966	3	2	4	4	2	1,464,446	1,774,681
7	7	4	3	784,186	5	3	8	3
8	8	5	4	7	1,010,289	4	9	4
9	9	403,851	5	8	90	1,245,176	50	5
50	70	2	566,891	9	1,015,891	7	1,527,081	1,788,861
5066	185,591	3	2	90	2	8	2	2
7	2	4	3	802,856	3	80	3	3
8	3	5	4	7	4	1,281,106	4	4
9	4	410,806	5	9	5	7	5	5
70	5	7	580,556	60	1,022,886	8	1,550,481	1,800,001
23,056	189,436	8	7	804,306	7	9	2	2
7	7	9	8	7	8	10	3	3
8	9	419,746	9	8	9	1,311,811	4	4
9	40	7	60	9	60	2	5	5
60	209,936	9	604,876	826,846	1,026,836	4	1,566,656	1,807,021
35,406	7	50	7	7	7	5	7	2
7	8	425,171	8	8	8	1,318,732	8	3
8	9	2	9	9	9	3	9	4
9	40	3	80	50	40	4	60	5
10	213,251	4	614,036	830,251	1,027,101	5	1,566,666	1,841,452
42,331	2	5	7	2	2	1,333,896	7	3
2	3	430,736	8	3	3	7	8	4
3	4	7	9	5	4	8	9	5
4	5	9	40	830,701	5	9	1,569,071	1,851,156
5	213,706	40	653,261	2	1,053,537	900	2	7
49,096	7	441,981	2	3	8	1,341,111	3	8
7	9	3	3	4	9	2	4	9
8	10	4	4	5	40	3	5	60
9	221,756	5	5	845,726	1,071,361	4	1,575,801	1,873,571
100	7	442,326	677,596	7	2	5	2	2
53,776	8	7	7	8	3	1,380,506	3	3
7	9	8	8	9	4	7	4	4
8	60	9	9	30	5	8	5	5
9	224,551	30	600	904,201	1,081,136	9	1,590,986	1,878,576
80	2	451,277	691,801	2	7	10	8	7
93,721	3	8	3	3	8	1,383,481	9	8
2	4	9	4	4	9	2	90	9
3	5	80	5	5	40	3	1,612,036	80
4	256,026	457,201	700,286	919,792	1,094,476	4	7	1,878,871
5	7	2	8	3	7	5	8	2
119,326	8	3	9	4	8	1,419,756	9	3
7	9	4	90	5	9	8	40	4
8	276,857	5	708,931	925,441	1,118,261	9	1,615,681	5
9	8	459,406	2	2	2	1,420,031	3	1,885,551
30	9	7	3	3	3	2	4	2
122,786	293,861	8	4	4	4	3	5	4
7	2	9	5	5	5	4	1,632,186	5
8	3	10	723,206	934,611	1,139,731	5	7	1.896,731
9	4	461,946	7	2	2	1,421,436	8	3
90	5	7	8	3	3	7	90	4
131,566	322,206	8	9	5	4	8	1,690,641	5
7	8	9	10	954,781	5	9	2	1,897,846
8	9	50	739,396	2	1,145,916	40	3	7
9	337,531	499,081	7	3	7	1,423,471	4	8
70	2	2	8	4	8	2	5	9
140,821	3	3	9	5	9	3	1,702,456	50
2	4	4	400	974,236	20	4	7	1,967,196
3	5	5	749,447	8	1,158,511	5	8	7
4	349,601	534,137	8	9	2	1,426,926	9	8
5	2	8	9	40	3	7	60	9
143,516	3	9	50	1,001,876	4	8	1,712,896	200
7	4	40	763,891	7	5	9	7	
8	5	540,541	2	8	1,162,816	30	8	
9	362,636	2	3	9	7	1,440,796	9	
20	7	3	4	80	8	7	900	
147,606	8	4	765,586	1,005,061	9	8	1,726,557	
7	9	5	7	2	20	9	9	
9	367,117	546,826	8	3	1,168 991	800	60	

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորաձեւ գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, սուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորաձեւ ա-ցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիքի զարեզրատան վրայի յարկը ճիշտ Զաչուբեանց դիմաց)։
Գատըգիւղի յաճախորդը կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Խրիսովլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ձմեռները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։ 410

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Վարժարանիս վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 15ին։ Կը սպասուի որ գիշերօթիկ աշակերտուհիները ներկայ ըլլան 14ին։ Վարժարանիս դիրքն առողջարար է։ Վարժարանական ընթացքին կանոնաւոր ուսումներուն համար ամէն առաւելութիւններ ապահովուած են։ Երաժշտութեան և լեզուի դասեր կ'աւանդուին և կատարեալ խնամ կը տարուի ուսանողուհիներուն։ Աւելի տեղեկութիւն կարելի է առնել վարժարանս դիմելով սեպտ. 1էն ետեւ, կամ Նախագահ Միս Փէթրիքի գրելով Պայպըլ Հաուսի միջոցաւ։ 1—19
585

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՏՈՔԹՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հինգշաբթի օրերն կատարած ձրի խորհրդակցութիւնները, յետայսորիկ, տեղի պիտի ունենան ժամը 5էն մինչեւ 11 ըստ թրքաց։
535 30—39

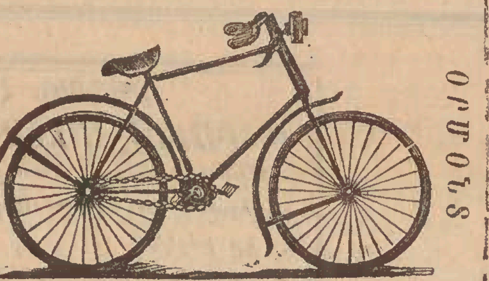

ԱՊԱՐԻԿ

1896 տարւոյ նոր ձեւով եւ դրութեամբ կատարելագործեալ, Անգլիական առաջին կարգի հեծելանիւներ։ Կը վաճառուին եւ ՎԱՐՁՈՒ կը տրուին ամսական կամ շաբաթական վճարմամբ։

Մրցման, պտոյտներու եւ խորդուբորդ ճամբաներու համար յատուկ հեծելանիւներ։ Գիներն անհաւատալի կերպիւ աժան, վճարմանց մեծ դիւրութիւններ կը տրուին։

Մասնաւոր խնամով նորոգութիւնք եւ նիգլած դիմել առ՝ Արմենակ Ս. Իւթիւճեան 4, 5, 6 Մէյմանէթլի-Խան (Քրէտի-Լիոնէի քով) Մարսատան փողոց, Ղալաթիա։ 49—72

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Վօլթիւռնօ շոգենաւը, Նաւապետ Շուէն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասաւ։

Իտալօ շոգենաւը, Նաւապետ Ուսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կ'սպասուի ամսոյս 12ին։

ՍԳՈՒԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Ելտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական զբաղմունքս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր անայլայլ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

Տոք. Ռ. Կոստանդեան

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ երեքշաբթի օրերը պատրաստ է ձրի խորհրդակցութիւններ կատարել, աղքատաց համար, ի Բերա, Սիմպիլ փողոց 12 թիւ տան երկրորդ յարկը, ճիշդ Թիւնէլին դիմացը, Բասամին վրայ։ 583 3—6

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի խասսաճա տէրտեսթը միւնագասա պուլունան սալօնըն գարարը գաժիսի մահը հալըն 28ինճի բազար կիւնի վիրիլէճէկլինտէն իժապէ թալիպ օլանլարըն նեժմը մէզքիւրտէ վէ Խազինէյի միւշաւիրլիէհանէ ալընաճագ սինեաց վէ թիրելի չուգա վէ լաճիվէրտ ապա վէ տօգ իլէ եափտըրըլաճագ մէլպուսաթըն իճրէսիլէ խայեաթիյէսի վէ աեագ գապը վէ ֆէս վէ բիւսգիւլին իմալ վէ իթաալնա թալիպ օլանլարըն ճումաատան մաադա կիւնլէրտէ Խազինէյի միւշաւիրլիէհանէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
21 Թէմմուզ 312 1—3

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի շահանէյէ միւպայեա օլունաճագ չաեիրին միւնագասասընա պաշլանըլտըղընտան թալիպ օլանլարըն ճումանըն գայրը կիւնլէրտէ վէ եալաֆըն տախի գարարը գաժիսի թէմմուզըն 23ինճի սալը կիւնի վիրիլէճէկլինտէն անըն տախի իժասը արզու իտէնլէրին նեժմը մէզքիւրտէ սաաթ 9ա գատար Խազինէյի միւշաւիրլիէհանէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
20 Թէմմուզ 312 1—3

ԻԼԱՆ

Թեազըլարը Զըրաաթ Պանգասընտան միւրիւմէք իւզրէ պիլմինագասա թապ ու թէճլիտ իթտիրիլէճէք օլան 5750 ատէտ միւխթէլիֆիւլ ճինս տէֆթէր իլէ 9000 ճիլտ տէյն վէ մազպութ սէնէտարինին վէ խարէճէ լիւզումը օլան էվրագը սայիրէնին միւնագասասընա իպտաա չէհրը Թէմմուզըն 22ինճի բազար իրթէսի կիւնի սաաթ 9ա գատար տէվամ օլունաճագ նեժմը մէզքիւրտէ իհալէյի էվվէլիյէսի վէ իրթէսի սալը կիւնի սաաթ 9ա գատար 100տէ 5 թէնզիլ իտէն օլուր իսէ գաթիյէն իհալէ օլունաճագընտան թալիպ օլանլարըն նիւմունէլէրի կէօրմէք վէ շէրայիթինի անլամագ իւզրէ Զըրաաթ Պանգասը իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
17 Թէմմուզ 312 3—3

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Ի ՌՈՒՍՃՈՒՔ
MARQUE DÉPOSÉE
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ Ի ՓԻԼԻՊԷ

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, Մեծ վաճառատուն Նորաձեւութեանց
Թօհաֆճը խան Սուլթան Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս
Արդուզարդի եւ Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ։

Բռօտէ. — Պարզ եւ Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս Օժիտի համար ձեռս տեսակներ, Վօլաններ Եւրօ օներու համար։ — Տանթէլա. — Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Քէօփիւր, Շանթիյիի, Պըլթօն, Իռլանտէզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բրդանէ եւ Բուրդէ։ — Բասմանթըրի. — Պունճուքով, եւ առանց Պունճուքի Մետաքսեայ եւ ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կանիթիւռ, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եւ այլն։ — Գօրսէլա. — Կրօն, Մուառէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեա ամէն տեսակներ ամէն լայնքով։ — Գրէք եւ կազ. — Գռէք տը Շին, Գռէք Անկլէ, Գռէբլիս, Կազ, Կըրնատին, պարէժ բուրդ եւ մետաքս, Թառլաթան, Մուսլին եւայլն։ — Ֆօռէօլ. — Ամէն տեսակ Թանթէլայէ Ֆարէօլ, Ֆիշիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլխարկի վելօ, Թիւլ վարագոյր բանուած եւ Տանթէլայէ, ծրարով եւ պատրաստ շինուած. ձրպինցուներ։ — Ձեռնոց. — Կաշիէ, Մետաքսէ եւ Բրդանէ։ — Բռոսէ. — Դաղղիական ընտիր եւ ձեւաւոր, պարզ, Բըլուշով եւ մետաքսէ։ — Հարսանեկան Բօղեր. — Կնունքի համար Տզու հագուստ եւ Գլխարկ։ — Բրդեղէն ապրանքներ. — Շալ Ֆիշիւ եւայլն։ — Շալեր. — Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաեւ Ֆինօ Շալ էքօսէ ամէն մեծութեամբ։ 588

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած։ Ճաշակաւոր եւ ճարուստ զանազանութիւն։ ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ եւ աժանութիւն։ Մեծաքանակ եւ Փոքրաքանակ վաճառումնք։

Մահմուտ Փաշա Թիւ 211 եւ Ղալաթիա Գարաքէօյ (Կամուրջին դէմ, Գումրուկ խանին անկիւնը) Թիւ 9

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ԿՕՇԿԱԿԱՐԱՏՈՒՆԸ

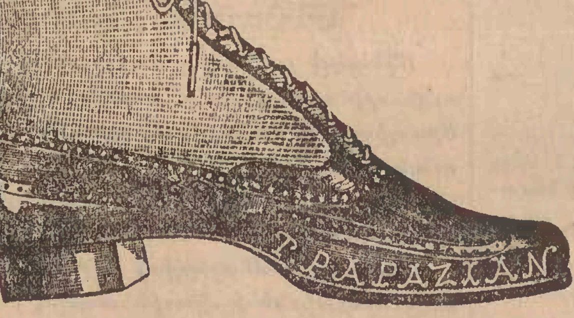

Որ տարիէ մը ի վեր ապրանաց սղութեան համար կօշիկներու գիները բարձրացուցած էր, վերջերս ի դիւրութիւն և ի գոհացումն իր արգոյ յաճախորդաց Գաղիոյ առաջնակարգ կաշեգործներէն մեծ քանակութեամբ ապրանք բերել տալով գիները նորէն իջեցուցած է. ունի ամեն ձեւի և ամեն չափու վրայ խնամով պատրաստուած կօշիկներ, նաեւ չափու վրայ կօշիկներ շինելով ամեն նրբաճաշակ և դժուարահաճ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ. — Պատուիրուածները 10 ղրուշ աւելի

Բօթին գալոշ	95	105	Կլասէ
Մանթարըլը բօթին	75		
Կէթայ	75—80	85	»
Բօթին	68	75	»
Ըսկարբին	55	60	»

561 22—73

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթք	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	90,000,000 »

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱԻԳԵՐ
Պոլիօճեճըլը Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻՔՊԸՆ ԵՒ ԸՆԿ. 566

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետեարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի [illegible]սուց համար։ 565

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԼԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՄԷՐԻ

Կէչէն 311 սէնէսի Թէմմուզընա մահսուպէն վիրիլէն հէմ բուսուլասը օլվագըթ գազաէն գայ խոփլոփկինտէն պահս իլէ տիկէրինին իթասը ումուրը սըհհիէյի ինսանիէ Թէֆթիշ գօմիսեօնը ազաընտան միրլիվա սաատէթլու Նիգօլաքի փաշա Թարաֆընտան իսթիտա օլունմասը իւզէրինէ գայտա լէտէլմիւրաճաա մէզքիւր բուսուլանըն հէնուզ հիչ պիր Թարաֆտան զուհուր իթմէտիկի Թէպէյիւն իթմիշ օլտուղունա վէ պու միւտտէթլու գազաէն գայ օլունմասը սէնէսի միւրուր իթտիկի հալտէ հիչ պիր Թարաֆտան զուհուր իթմէյէն բուսուլալարըն էրլէրինէ գայտան տիկէրլէրինին իթասը գարարը իճապընտան պուլունտուղընա մէպնի սալիֆ իւլ պէյան բուսուլանըն էէրինէ գայտան տիկէրի տէրտէսթը իթա պույուրուլմըշ օլտուղունտան մարիւլզիքր բուսուլանըն հիւքմի օլմասը վէ չահէտ զուհուր իտէր իսէ փայտայ իտիլճէկի մալիւմ օլմագ իւզրէ իլանը քէյֆիյէթէ իպտիտար օլունուր։ Նօ. 23 3—3

Չաթալճա խուգիւքեամաթընա մէհմուր Թօբճը ալայլարը իլէ ինչաաթ գօմիսեօնը հայվանաթ միրիեէսի իչունի մուգթազի օլուպ մահալլընտա մէվճուտ միւնագասաէվաջ օլունան վէ պէհեր գանթարը աթիգի սիմ մէճիտի 20 ղրշ. հիսապը իլէ 4 ղրշ. 35 բարատա մահալի Թալիպի էօհտէսինտէ պուլունան սամանըն մահը ճարիի բումինին 22ինճի կիւնինէ գատար Թէնգիլ Ֆիյաթը իլէ իթասընա պուրաճա Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 24 3—3

Ապահովգր. ընկերութիւն
ԹՐԻԷՍՏԷ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1831ին
ՀՐԴԵՀ, ԿԵԱՆՔ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդհ. գործակալ, Ս. ԱՊԻԼՐ ՄԻԶՐԱՀԻ
Ղալաթիա, Քամմանտօ խան Թիւ 2
548 25—150

Les Seules purgeant sans Coliques

PILULES SAVONNEUSES BOISSY

LAXATIVES
PURGATIVES
RAFRAICHISSANTES

La Boîte de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place, Vendôme, PARIS

ՊՈՒԱՍԻԻ ԱՃԱՌԱՑԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ
միակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, աղեաց անուժութեան եւայլն...
Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանցիւկի քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, 249 370

COMP. 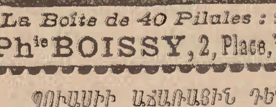 RUSSE

ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան [illegible]

Բշ. 22/3 Օտէսայի [illegible] ժամ [illegible] յետ միջօրէի։
Գշ. 23/4 Աղեքսանդրիոյ [illegible] ժամ 2ին յետ [illegible]
Դշ. 24/5 Սուրհանդակ [illegible] նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դշ. 24/5 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 25/6 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 26/7 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ. — Յուլիս 23/4, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւին։ 562

ԹԱԳՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՔԱԲՍԻԼ ՍԱՆԴԱԼ, ՍԱԼՕԼ-ԷՄԼԸՐԻ

Մինչեւ այսօր ծանօթ հակամիզանցքաբորբոքային դեղերուն էն հզօրը։ Ապահովապէս շատ քիչ օրուան մէջ կը բժշկէ։

MARQUE DEPOSÉE

Զգուշանալ կեղծերէն։ Կը վաճառուի ամեն դեղարաններ և դեղավաճառանոցներ։

dépôt général:
S. Negri & Ci.
521 15—52 VENISE

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամենազօր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջըղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

TRIPLEX IN UNUM SANITAS
MARQUE
QUINA

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Վիքթօր Հիւկօ փողոց, 14—ԼԻՈՆ 570
Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԿԻՒՍԹ ԲԱՍԵԿԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թ. 86. փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕԸ.ԸՐԸՆԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԸՆ ՁՈՒԹ ԻՒՂ.
[illegible]
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ իփոփոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղարաններ և դեղագործներ քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

VICHY

Միակ ճշմարիտ բաստիլները
ՎԻՇԻԻ
են
PASTILLES VICHY-ETAT
Որ մետաղեայ կնքուած տուփերով կը ծախուին
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլեայի և Պոլսոյ միջեւ
կանոնաւորապէս բանող

Մինչեւ շոգենաւը Նօվօրօսսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն և Պաթում օգոստոս 5ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Ա[illegible] շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի օգոստոս 11ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]
Նաւուղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
575 Մումհանէ փողոց Թ. 10

ՆՈՐՈՒՂՆԵՑՈՅՑ
ՄԵՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուդարձին հանդիպելով ի Հավր)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ մարաթ, սկսեալ ապրիլ 18էն, դէպ ի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, ապրիլ 25էն սկսեալ, դէպ ի Քաթաքօլօ, (փոփոխակի Քալամադա) Շիրա, Սէլանիկ, Քավալա, (փոփոխակի Տէտէ-Աղաճ), Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն հինգշաբթի, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալա) Սելանիկէն, Շիրաէն, Քալամադաէն փոփոխակի Քաթաքօլօ) ապրիլ 24էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէոնէն, ապրիլ 30էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 23էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնհինգ օրը Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր, Հռոդոս (փոփոխակի Սամոս) Պէյրութ (ուր պիտի հանդիպի Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, Մարսիլիա գացող սուրհանդակին) Լարնաքա, Սուրիական եզերք, նորէն Պէյրութ, Բօր-Սայիտ, Աղեքսանտրիա, Մարսիլիա։

ՕԴԵՍԱ-ՆՕՎՈՐՕՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼԻ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամը 4ին, դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում ապրիլ 27էն սկսեալ։ 425

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Ընդհ. Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո
572
ԳԱՌՍԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14

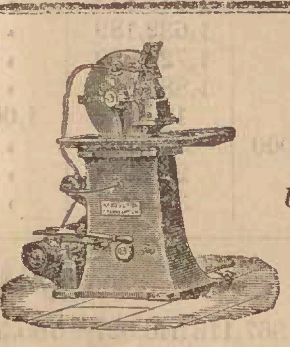
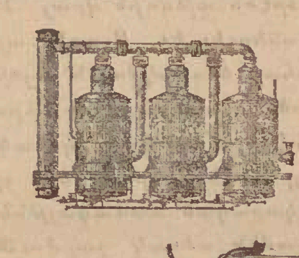
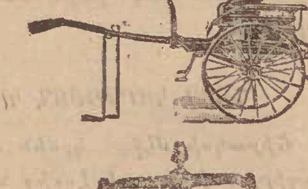

ԷՔՍՊՕՌ ՎԷՌԳԱՆՍ
ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր. Էմպէ Բազար եւ Մէհքէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին կեդրոնատեղի Րէժիի]

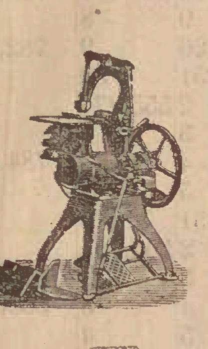
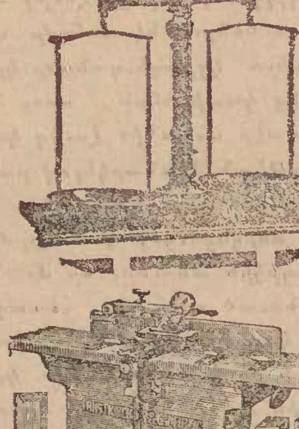
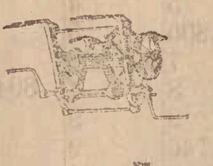

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու բարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յաճախորդն ուզէ։ Պարզ բարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 քիլոկրամ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, ծակող մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթաթիթեղ եւ Թանձրաքարտէ Թիթեղահատներ, Թիթեղագործութեան, դարբնութեան, կոպղարարութեան, ատաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհ սններ, հերկագործական մեքենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերաներկներ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթք, կազի լամբարներ, ճեմիշի կազմածք, պիսիքլէդ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

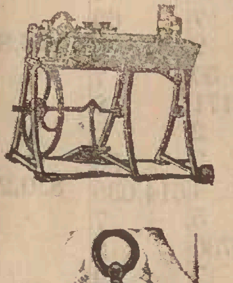
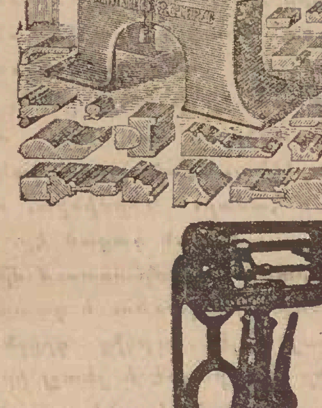

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Սոփոկլէս փողոց, 11 [Նախկին Պորտ Աթէնքի]
Կեդրոնք
ՍԵԼԱՆԻԿ, Թոփհանէ Թաղ, ՊԻՐԷՈՆ, Բլիւտոն փող.
Գործակալութիւնք
ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ | ՊԷՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱՅՖԱ ԵԱՖԱ
Քորֆու, Զանդա, Բադրաս. Քալամադա, Շիրա, Վօլօ, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ։ 567

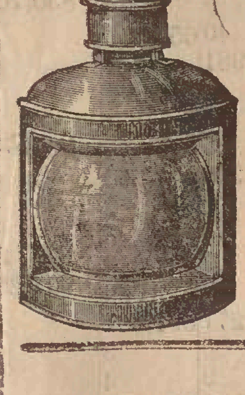
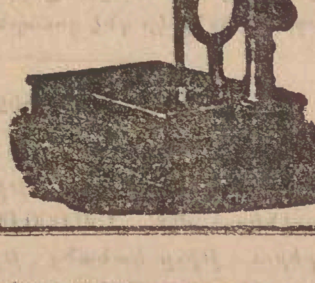

ԷՍԿԻ—ՇԷՀՐ ԳՕՆԵԱ ԳԻԾ

ԵՐԹ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 222 Խառն Առ.տու Ժ.	Վ.	ԴԱՐՁ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք. Թ. 221 Խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
Էսկի-Շէհրէ	մեկն.	11	—	Գօնեա	մեկն.	9	45
Կէօքճէ քըրըք	»	11	38	Բունար-Պաշը	»	10	27
Սապօնճը բընար	»	12	17	Մէյտան	»	11	31
Ալաեօնտ	»	1	—	Սէրայ-ինի	»	12	10
Չըքուրլէր	»	1	32	Գարըն-Խանը	»	1	—
Տէօնէր	»	2	43	Ըլկըն	»	1	58
Իհսանիյէ	»	3	7	Ջավուշճը քէօյ	»	2	25
Համամ	»	3	29	Ազարի քէօյ	»	3	20
Ղազըլ կէօլ համամը	»	3	39	Աք շէհր	»	4	2
Աֆիոն Գարա Հիսար	ժամ.	4	3	Եասըքան	»	4	30
	մեկն.	4	28	Իսհագլու	»	5	3
Պէօյիւք Զօպանլար	»	4	58	Զայ	»	5	45
Զայ	»	5	40	Պէօյիւք Զօպանլար	»	6	23
Իսհագլու	»	6	22	Աֆիոն Գարա Հիսար	ժամ.	6	51
Եասըքան	»	6	51		մեկն.	7	16
Աք շէհր	»	7	22	Ղազըլ կէօլ համամը	»	7	42
Ազարի քէօյ	»	8	—	Համամ	»	7	51
Ջավուշճը քէօյ	»	8	48	Իհսանիյէ	»	8	14
Ըլկըն	»	9	28	Տէօնէր	»	8	54
Գարըն-Խանը	»	10	22	Չըքուրլէր	»	9	36
Սէրայ-ինի	»	11	16	Ալաեօնտ	»	10	21
Մէյտան	»	11	54	Սապօնճը բընարը	»	11	3
Բունար-Պաշը	»	12	57	Կէօքճէ քըրըք	»	11	38
Գօնեա	ժամ.	1	34	Էսկի-Շէհր	ժամ.	12	14
		իրկն.				իրկն.	

Տօքթ. Յ. Շիրինեան

Իւր բնակութիւնը հաստատած է Գում-Գաբու Պատրիարքարան փողոց (Մօլլա Թաշը) Թիւ 15 տունը, ուր կընդունի ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները։

Իւր ստացած երկարամեայ փորձառութեամբ եւ գիտական վերջին մեթոտներով պիտի դարմանէ երկու սեռի ներքին ամեն տեսակ հիւանդութիւնները ինչպէս նաեւ տղայոց տկարութիւնները։

Ձրի դարման, ամեն հինգշաբթի կէս օրէ վերջ իւր բնակարանը։ 587 3—40

ԱԶԴ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հասարակութեան թէ իւր Խավեար խանի մէջ ունեցած գինիի Տէպօն այս անգամ փոխադրուած է Կալաթա Զիւլֆարի փողոց Եուսուֆ Իզզէտտին խանի ներքեւ Թիւ 2 մթերանոցն։

Յիշեալը արժանացած է Օսմանեան Իֆթիխարի և Չիքակոյի ու Պուլկարիոյ առաջին արծաթ Միտալներու։ Սոյն մթերանոցին մէջ կը ծախուին իւր շինած Քարթալի տեսակ տեսակ գինիներ սեղանի, մանաւանդ հիւանդաց համար հին գինիներ, գնահատուած երեւելի բժշկաց կողմէ, տակառով, քաշով և շիշով։ Նոյնպէս բաշքը խաղողէ եղած Մաստիքա և Քարթալի Ճիպրէի Տիւզ օղի, որ փափկաճաշակաց կողմէ արդէն գնահատուած են։ 556 17—50

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] Լիվէրբուլ
և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գոնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի
և Սեւ Ծովի միջեւ բանող [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթթըլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ